

WE HADDEN LIEFDE WE HADDEN WAPENS

jibbe willems voor urban myth naar het boek van christine otten

Robert F. Williams

Mabel Williams Zijn vrouw.

John Williams Zijn zoon.

Daddy John De vader van Robert.

Moeder De moeder van Mabel.

Catfish James 'Catfish' Cole, voorman van de lokale Ku Klux Klan.

Constance Een Freedom Rider, een jonge witte vrouw.

Dr. King Dominee Martin Luther King.

Fidel Castro President van Cuba.

Che Guevara Cubaanse vrijheidsstrijder.

Agent

Wit meisje

Stemmen

Politiechef Mauney aan de telefoon

Abigail Stegall en Charles Stegall – een verdwaald wit echtpaar

Radiopresentator (op de radio)

Sheriff in Monroe

Interviewer

1. I can't breathe.
2. Zolang je niks probeert, zal er ook niks gebeuren.
3. Hands up, don't shoot.
4. Catfish.
5. Wij hebben liefde.
6. I've got the right to bear arms.
7. Geweldloos verzet.
8. Dit is oorlog.
9. De Stegalls.
10. Afmaken of de rabiës verspreidt zich.
11. I have a dream.
12. Radio Free Dixie.
13. Viva la revolución.
14. Alles is politiek.
15. Ego nihil.
16. Het zijn net mensen.
17. Vroeger was alles beter?
18. Een goed mens te zijn.
19. Ondergoed.
20. Let freedom ring.

1. I can't breathe.

1958 / 2016

JOHN I can't breathe.
I can't breathe.
I can't breathe.
Now geef me 'n beat.

Oké, ik neem je mee naar Monroe, naar de drugstore op Main Street
in the fun loving fifties, tenminste als je wit ziet,
want weet:

segregatie is in de fifties nog een feit in de States
en eigenlijk nog steeds:
misschien niet voor de wet maar zeker juridisch
misschien niet op papier maar wel economisch
niet structureel - wel institutioneel.

Nee, met het opheffen van de rassenscheiding
verdween niet het vooroordeel. Integendeel.
Gelijke kansen zijn voor sommige mensen
gewoon net wat gelijkter dan voor anderen -
wie dat niet wil zien, kan er ook niks aan veranderen.

Kijk, de enige grotere kans die zwart over wit heeft
is de grotere kans dat de politie een kogel in je reet schiet,
dus erg vreemd is het niet dat ik nog segregatie in de States zie:
door iets anders te noemen is het nog steeds iets anders niet.
Het is alleen gemeen onder de huid gekropen,
niet te zien voor wie er blind voor is -
of heet het geen kleurenblind als je alleen wit ziet?

Maar ik was wat aan het vertellen. Terug naar de geschiedenis.
Drugstore Jones op Main Street.
Het is negentien achtenvijftig en we zijn in Monroe, North Carolina,
een zaterdagochtend. Mijn ma doet de was en pa
vraagt of ik zin heb in een ijsje. Het is zomer. Ik ben acht jaar oud.
De cicaden zoemen. De hitte drukt zwaar op mijn schouders
en ik krijg het doodsbenuwd.
Ik begin te zweten en niet omdat het heet is, nee,
het is om wat mijn vader vraagt:

ROBERT We gaan ijs eten. Kom je mee?

JOHN En ik ben gek op ijs. Begrijp me niet verkeerd;
als het aan mij ligt lik ik niks anders de rest van mijn leven,
maar de drugstore op Main Street is gesegregeerd,
het is een gegeven dat ze niemand bedienen die zwart is.

Wil je ijs kopen dan moet je achterom lopen,
in de steeg zit een luik en daar mag je bestellen

ze zullen je stuivers drie keer dubbel tellen
en je krijgt chagrijn op de koop toe

wie wit is krijgt lekkers, wie zwart is de roe.

Is het de vernedering waard? Misschien wel
voor het achtjarige kind dat ik ben,
dat chocolade ijs het allerlekkerst vindt
en ook geen andere *way of life* kent.

Maar niet voor Robert F. Williams, mijn vader,
de koppigste neger van heel Monroe,
lastpak, oproepkraai, onrustzaai,
die laat zich niet in een steeg dringen,
die gaat drugstore Jones door de voordeur naar binnen
niet stil, niet onzichtbaar, maar met één grote show.

Dus als mijn vader vraagt of ik een ijsje wil
vraagt hij of ik in opstand wil komen,
tegen wetten die ik niet begrijp
in een wereld die ons niet vertrouwt.

Maar wat weet ik, ik ben pas acht jaar oud.
Wat zweet ik. Doodsbenauwd.
Ik weet dat ik mijn vader niet alleen laat,
ik moet hem beschermen, ik
ben een kleine soldaat en hij
mijn gewapende generaal.

ROBERT We gaan ijs halen.

JOHN Zodra we een stap over de drempel zetten
werken de wetten al tegen ons, de eigenaar fronst,
mijn hart bonst in mijn droge keel, alles verstomt
alleen de vriezer gonst, de vriezer vol met dat heerlijke ijs.

De tien stappen naar het tafeltje zijn een wereldreis,
klanten blijven staan, stoten elkaar aan, een meisje
fluistert tegen haar vriendin:

MEISJE Die *niggers* denken maar
dat ze overal maar binnen mogen gaan.

JOHN Ik zou ze willen slaan, ik schrik van die gedachte.
Ik ben pas acht, hè. Geweld zou mij onbekend moeten zijn.

In deze witte wereld zijn wij de pinguïns in een woestijn.

ROBERT Ga zitten.

JOHN Mijn vader duwt me de kaart in handen, zegt:

ROBERT Kies maar wat je wil, waar heb je zin in?

JOHN Alsof er tijd genoeg is voor het gedoe begint,
alsof ik kan genieten van een ijsje en een cola.
Hij glimlacht, maar is gespannen, pa,
waar heb ik zin in? Nou, het lijkt me niet verkeerd
een rustig weekendje te hebben, waarin jij
je niet in de nesten werkt, niemand ons
op zondagochtend in de kerk de rug toekeert,
waarin we gewoon een keertje vrij zijn, wij.
Ik zeg het niet hardop, ik weet al wat hij
me zou antwoorden

ROBERT Vrij? Zolang wij
hier niet mogen zitten zijn wij nog lang niet vrij.

JOHN En daarin heeft hij gelijk.

Want een seconde later stoppen er twee wagens
en stappen er vier agenten naar binnen. Eén vraagt er:

AGENT Robert Franklin Williams?

JOHN Mijn vader kijkt me aan:

ROBERT Ooit zullen we winnen.

AGENT Meekomen.

JOHN Hij staat op, nog steeds die glimlach,
ik snap het niet, ik dacht
dat een arrestatie niet om te lachen was,
maar op zijn mond staat duidelijk triomf.

AGENT Stomme neger. Zijn dit je kinderen?
Arme kinderen, met zo'n idioot als vader.

JOHN Hoe kan hij overwinning in vernedering zien?
Misschien is hij gestoord, ik hoor
weleens mensen fluisteren. Niet luisteren
zegt mijn moeder dan maar ik kan er niks aan doen.

STEMMEN "Hij is gek, hij heeft een visioen
dat hij op een dag president wordt!
Een zwarte in het witte huis?
Heb jij zuurstoftekort? Nooit
wordt de machtigste man van dit land
een kerel met roet in zijn bloed."

ROBERT Je wordt niks zolang je niks doet.

JOHN Ze pakken zijn pistool uit zijn broekband
en voeren hem geboeid af.
De andere klanten, laf zolang mijn vader
vrije handen had maar nu

barstend van de burgermoed
juichen de politie toe.

ROBERT Ik zei het toch.
Wie wit is krijgt lekkers
wie zwart is de roe.

Ik ben het zo moe.

MABEL Het is niet erg, Johnny.
Ik ben trots op je.
Vergeet nooit dat je vader dit voor ons doet.
Voor onze mensen.
Hij zou dit nooit doen als hij niet zeker wist dat het goed was.
Ooit zal je dat begrijpen.

JOHN Ik ben het zo moe.

MABEL Hij houdt van je.

JOHNNY REBEL – KAJUN KKK

<https://www.youtube.com/watch?v=XoqlATD6ups>

You niggers listen now
I'm gonna tell you how
To keep from getting torched
When the Klan is on the prowl
Stay at home at night
And lock your doors up tight
Don't go outside or else you'll find
Those crosses-a-burnin' bright
Now I know you won't believe me
So I'm gonna tell you why
The Kajun Ku Klux Klan
Is gonna get you by and by
I'm warnin' you that when I'm through
You're gonna change your tune
This story's 'bout a nigger
His name was Levi Coon

He walked into a cafe
He thought he'd get a bite
He thought that they would serve him
Since they passed the civil rights
The waitress told him no
And that he'd better go
He said, "No ma'am, my Uncle Sam say
I don't have to go."
So he sat there in that cafe
Bein' stubborn as a mule
No matter what she said
He wouldn't get up off that stool
He sat there like a jackass
Said, "I'm gonna demonstarate.
I came in here to eat, and
I ain't leavin' 'til I've ate."

The waitress had enough
She said, "I'll call your bluff."
She said, "If we can't treat you right
We'll have to treat you rough."
The phone was in her hands
She gave him one more chance
He wouldn't go, and so she called
The Kajun Ku Klux Klan
When he saw them cajuns comin'
Levi knew it was too late
His eyes popped out his head
And his kinky hair got straight
He said, "Oh lousy white folks
I didn't mean a thing.
Why did I have to listen
To that demonstrator King?"

Now niggers understand
They tied up both his hands
He was at the mercy of
The Kajun Ku Klux Klan
I knew just what they'd do
Levi knew it too
I knew what kind of torture
They would put that nigger through
Now the moral of this story
As plain as it can be
Niggers mind your business
And let us white folks be
You'd better heed my warnin'
And try to understand
Don't you demonstrate
Around the Kajun Ku Klux Klan

2. Zolang je niks probeert, zal er ook niks gebeuren.

1947

MABEL Hij houdt van me.
Van mij!
Ik ben bijna zestien
en het is lente
en hij houdt van me.

MOEDER Jij bent veel te jong
om te weten wat dat is.

MABEL Ik ben geen kind meer.

MOEDER Jij bent mijn kind,
ik ken je beter dan wie dan ook.

MABEL Het is waar, ik weet van niks,
ik heb geen idee van liefde,
voor mij is het een gevoel.
Een alles omvattend,
alles verzegend,
alles verliezend gevoel,
geen wetenschap. Nee.

ROBERT Mabel!

MABEL Maar is dat niet juist wat liefde is?

MOEDER Jij moet nog zoveel leren.

MABEL Ja! Graag!

ROBERT Mabel!
Ben je thuis?

MABEL De eerste keer dat ik hem zie
kom ik uit school. Hij staat
tegen een lantaarnpaal geleund,
knijpt zijn ogen dicht
tegen het felle, maartse zonlicht.

Die wacht vast op iemand anders.

Hij is groot als een basketballer,
fors als een bokser, een man,
volwassen, veteraan, hij heeft
in Harlem gewoond. Harlem!

Billie Holiday! Lester Young!

Ik knik beleefd en loop door.
Ineens staat hij naast me. Zegt:

ROBERT Mabel?

MABEL Ja?

ROBERT Mag ik een eindje met je mee lopen?

MABEL *I'll never be the same
nothing's what it once used to be.*

MOEDER Die man is gevaarlijk, Mabel,
hij is een onruststoker.
Iedereen in Monroe weet dat,
behalve jij.

MABEL Het is waar, ik weet van niks.
Een paar weken eerder had hij
samen met wat andere veteranen,
gewapend met een karabijn
en drie dozijn geweren,
de Ku Klux Klan uit de buurt gejaagd!

ROBERT Mabel!

MABEL Als ik dat had geweten
was ik niet met hem meegelopen.

Maar ik wist van niks.

ROBERT Mabel!

MOEDER Mabel is er niet.
En al was ze er wel,
dan nog is ze er niet.

ROBERT Mag ik vragen waarom?

MOEDER Nee.

MABEL Ik weet van niks
en ik loop met hem mee.

Iedere dag lopen we samen op.

Hij is nonchalant. Roekeloos.
Straalt uit al zijn vezels
dat 'ie zich door niets of niemand
tegen laat houden.
Hij laat zich de les niet lezen,
hij is voor niemand bang,
hij buigt voor niemand.

En hij is knap. Zo knap!
En ik verliefd.

MOEDER Als je met hem in zee gaat
zal je daar de rest van je leven spijt van hebben.

MABEL Nietes.

ROBERT Mabel!
Ik weet dat je thuis bent!

MOEDER Wat kan ik je nog zeggen?

ROBERT Mabel!

MABEL Niets.

ROBERT Mabel!

MOEDER Nee.

ROBERT Mabel!

MABEL Nee.

ROBERT Wil je met me trouwen Mabel!?

MABEL Ja!

MOEDER *You don't know what love is*

MABEL Ja!

MOEDER *Until you've learned the meaning of the blues
Until you've loved a love you've had to lose
You don't know what love is*

Moeder zingt door, You Don't Know What Love Is.

MABEL We trouwen.
Zonder getuigen, zonder ringen,
maar we trouwen.
Ik knal uit elkaar van liefde en geluk
van een gewelddadig soort geluk
een geluk dat pijn doet aan mijn lichaam
alsof dat zestienjarige lijf te klein is voor al die liefde.

Ik kan niet wachten tot we alleen zijn.

Hij mijn man.
En ik zijn vrouw.

Moeder rondt haar lied af, misschien zingt ze zacht door, misschien instrumentaal.

MABEL We gaan bij Roberts vader wonen,
Daddy John. Zijn vrouw is niet zo lang geleden overleden
en hij is blij dat er weer wat vrolijkheid in huis is.
Wat vrouwelijkheid.

DADDY JOHN Jij mag in je handjes knijpen Robbie.
Er schijnt eindelijk weer wat licht in huis.

MABEL Dat is lief van u, Daddy John.

DADDY JOHN Heeft Robbie je al verteld
dat hij denkt dat hij president kan worden?

MABEL President?
Waarvan?

DADDY JOHN Van alle achtenveertig¹
Verenigde Staten van Amerika.

MABEL Mag dat dan?

ROBERT De president is een man als alle anderen,
dus waarom zou ik geen president kunnen worden?

MABEL Omdat...

ROBERT Wat?

MABEL Nou...

ROBERT Zolang je niks probeert
zal er ook niks gebeuren.

DADDY JOHN Straks gebeurt er een brandend kruis
in de voortuin en willen ze je
een ketting van touw geven.

ROBERT En daarom staat er een geladen geweer bij de voordeur.
En daarom staat er een geweer tegen mijn nachtkastje.

MABEL Ik ben opgevoed om voorzichtig te zijn,
nederig, zo onzichtbaar mogelijk.
Altijd een stem in mijn achterhoofd:
*Ken je plaats, wees bescheiden, volgzaam,
dit is het Zuiden, pas op, pas op...*
Zo niet Robert. Robert is trots.

ROBERT Ik verdedig mezelf. En mijn gezin.
Als die witte lakens het in hun kop halen hier aan te kloppen
staat deze zwarte met zijn kogels klaar.

DADDY JOHN Realiseer jij je wel, jongen,
dat jou zelfbedachte recht op zelfverdediging
juist de reden is dat de Klan je wil pakken?

ROBERT Dat heb ik niet zelf bedacht.
Ik heb het recht mezelf te verdedigen.
Ik heb het recht om wapens te dragen.
Ik heb rechten.

DADDY JOHN Je hebt rechten, ja.
Maar minder.

¹ In 1947 had de VS nog 48 staten. Alaska en Hawaï traden in 1959 toe.

ROBERT We mogen mee vechten in die oorlog,
we hebben het recht ons bloed te verliezen
op de stranden van Normandië
of tussen de bomen in de Ardennen,
we mogen ons leven geven voor de *star spangled banner*,
maar eenmaal terug in dit prachtige
land of the free, home of the brave,
is het met die rechten snel afgelopen,
worden we weer achterin de bus gezet,
moeten we in de bioscoop op het krappe
balkon zitten omdat we niet in de zaal mogen,
krijgen we geen tafeltje in het restaurant.

Je kan in dit land met oorlogswonden
en een stalen plaat in je kop repatriëren,
en nóg krijg je het recht niet
op een fatsoenlijke begrafenis.

DADDY JOHN Bennie.

ROBERT Ja. Bennie.

MABEL Wie is dat?

ROBERT Was dat.

DADDY JOHN Bennie was niet helemaal zichzelf meer.

ROBERT Dat krijg je met een Duitse kogel in je kop.
Maar krijgt 'ie een *purple heart*? Of een bedankje?
Nee, die moet weer katoen gaan plukken.
Tegen een loon van niks. Van 's ochtends vroeg
tot 's avonds laat. Met die oorlog nog in zijn kop.

DADDY JOHN Hij heeft zijn baas vermoord.

MABEL Was het zelfverdediging?

DADDY JOHN Dat vond de jury niet.
Die heeft hem ter dood veroordeeld.

ROBERT De witte jury.

DADDY JOHN Anders was hij gelyncht.

ROBERT Nu is hij vergast.

MABEL Verschrikkelijk.

DADDY JOHN Er gaapt een kloof
tussen het recht
en rechtvaardigheid.
Val niet in die kloof, jongen,
je komt er nooit meer uit.

ROBERT De autoriteiten hebben zijn lichaam terug naar Monroe gestuurd, voor de begrafenis. Maar de Klan kreeg er lucht van. De Klan vond dat zij recht hadden op zijn lichaam, ze wilden zijn lichaam verminken achter een auto binden en door de straten van de zwarte buurten slepen. Ter afschrikking. Het stoffelijk overschot van een veteraan in dienst van het leger van de *United States*. Wij hebben gevochten in Europa voor democratie, voor vrijheid, en dan zouden we ons hier, in onze eigen achtertuin, door zo'n stelletje witte lakens laten vernederen?

DADDY JOHN Een vernedering is beter dan een strop.

ROBERT Dat is het niet.

DADDY JOHN Je hebt een vrouw, nu, je gaat een gezin stichten.

ROBERT Toen de eerste pick-up trucks van de Klan in de straat verschenen, stonden wij daar, in een strakke rij voor het rouwcentrum, onze geweren in de aanslag.

MABEL Wanneer was dit?

ROBERT Maart.

MABEL Maart? Toen gingen wij al met elkaar?

ROBERT Ja.

MABEL Waarom heb je me dit niet verteld?

ROBERT Dan had je je alleen maar zorgen gemaakt.

MABEL Dat weet je niet.
Ik ben sterk.
Ik kan net zo sterk als jij zijn.
Hoe liep het af?

ROBERT Die puntmutsen maakten meteen rechtsomkeert. Er is geen schot gelost. Die kussenslopen waren als de dood voor zo'n legertje negers met geweren.

DADDY JOHN En ik ben trots op je, jongen, zo ongelooflijk trots. Maar... dit gebeuren heeft alles veranderd voor onze mensen.

ROBERT We hebben verandering nodig.

DADDY JOHN Niet alle verandering is goed.

ROBERT Maar stilstand is niet te verkroppen.

DADDY JOHN Mabel?

MABEL Ja?

DADDY JOHN Ik ben trots op Robbie,
 maar ik ben ook bang.
 Je weet wat ze doen
 met zwarte mannen die...
 Ik wil hem niet kwijt, en...
 Naar mij luistert hij niet, maar...
 hij heeft jou nodig. Snap je?
 Zonder jou zou het verkeerd af kunnen lopen.
 Jij houdt hem op de grond.

MABEL Het is goed, Daddy John,
 U moet zich geen zorgen maken.
 Rob is sterk. Ik ook. Wij zijn sterk.
 Ik hou van hem.
 Alles komt goed.

3. Hand's up, don't shoot.

2016

JOHN

Wat er in Dallas is gebeurd, en in Baton Rouge,
begrijp me niet verkeerd, ik keur het niet goed,
bloed hoort in aderen te stromen, niet op straat,
het is een misdaad, maar dat iemand het doet,
dat iemand doorslaat, ja, dat snap ik wel want
ook de Staat zaait haat, dus het is zo simpel niet,
Goed tegen Kwaad, het is bloed tegen bloed,
haat tegen haat, blauw tegen zwart tegen blauw
tegen zwart, het is complex, maar ik weet wel
dat dit niet is gestart bij zwart, nee, de eerste kogel
kwam uit een blauwe loop terecht in een zwart hart.

Hands up, don't shoot.

Hands up, don't shoot.

Hands up, don't shoot.

Nee, echt, ik keur het niet goed,
maar dat iemand het doet
dat begrijp ik wel,
de tien kleine negertjes zijn uitgeteld,
het is niet voor de lol dat ik rel
d'r staan hier levens op het spel,
zo'n jongen krijgt de kogel
maar die *cop* die krijgt géén cel,
ja ja, de politie is je beste vriend,
die richt zijn wapen op je kop en roept
hands up EN ik schiet
dus nee, ik keur het niet goed,
maar ik veroordeel het ook niet.

Ik zeg alleen waar het op staat,
ik roep niet op tot geweld en
ik predik geen haat,
ik geloof niet in trap, slag of klap
ik geloof in broederschap,
ik geloof dat wij allemaal
op dezelfde bol rondtollen
in hetzelfde ruimteschuitje
want er zijn geen andere aardbollen
dus hier moeten we het maar mee doen
we leven in dezelfde wereld
dus we moeten elkaar bejegenen
met goede manieren, met goed fatsoen,
en natuurlijk, alle levens doen er toe
*all lives matter, whether they're black
brown, beige, yellow, red, white or blue,*
maar je kan niet alles tegelijk beetnemen

je kan niet op honderdtien problemen tegelijk reageren
soms moet je je even op één ding concentreren
dus nu is het effe *black lives matter*
en dan gaan we later weer met iets anders verder.

Want weet je, d'r is zoveel shit aan de hand,
dit land gaat keihard naar de kloten
zoveel onschuldige mensen neergeschoten,
onschuldig, ongewapend en toevallig? ook nog zwart
zelfs de dood kent hier apartheid, ja ik zeg het even hard,
ik heb te weinig vingers om te tellen wie er om kwamen
maar ik weet wel wie het waren, dit zijn de namen:

Trayvon Martin
Michael Brown
Eric Garner
Ezell Ford
Jonathan Ferrell
John Crawford
Laquan McDonald
Akai Gurley
Tamir Rice
Eric Harris
Walter Scott
Freddie Gray
Sandra Bland
Samuel DuBose
Alton Sterling
Philando Castile
Korryn Gaines
Mitch Henriquez

En het houdt niet op.

Dit nieuws is zwart gekleurd, en weet dat
wat er in Dallas en Baton Rouge is gebeurd
niet los staat van Ferguson en Baltimore,
een politiekogel verscheurt veel meer
dan het weefsel van de zwarte die zijn hart verloor:
die doden geven geweld in hun erfenis mee.

En wie er op agenten schiet is niet onschuldig, nee,
maar die staat ook niet los van zijn geschiedenis, ok?
De schutter is schuldig, maar hij niet alleen,
als we gaan tellen kom ik ver boven de één,
en vertel eens, hoe weeg jij eigenlijk schuld?

En wat mij betreft,
zodra je een uniform aantrekt
ben je een target.

Ik zal het je nog sterker zeggen, ik zeg je dit:
zodra je een uniform aantrekt
dan ben je, wat mij betreft, wit.

Noem me kleurenblind, maar shit,
de mode van twintig zestien:
blauw is het nieuwe wit.

En dan kan je wel zeggen
dit is geen rassenstrijd
dit is een klassenstrijd.
Maar dan zeg ik jou: ken je geschiedenis
die twee woorden hebben één betekenis.

En nee, ik ben niet geestelijk gestoord,
ik ben geen voorstander van moord,
maar als de vraag is: buig of sterf,
dan is geweld het antwoord.

Ik doe niet aan politiek correcte zelfbevredegiging,
ik bewapen mezelf, ik ben voor zelfverdediging.

En tja, misschien is de lijn soms dun
tussen zelfverdediging en moord
maar zonder *gun* heb je zelfs die keuze niet,
pre-emptive strike, daar weleens van gehoord?

Ik ga niet op zoek naar het gevecht
maar even voor de duidelijkheid:
ik heb het godgegeven recht
mijn gezin te beschermen tegen moordenaars,
of het nu criminelen zijn of de overheid.

Al zie ik soms niet het onderscheid.

Dus ik bewapen mezelf
oog om oog, tand om tand,
ik bewapen mezelf
mijn lot in mijn eigen hand
ik bewapen mijzelf
dat mag, in dit land.

U.S.A.! U.S.A.! U.S.A.!

ICE-T – COP KILLER

[https://en.wikipedia.org/wiki/Cop_Killer_\(song\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Cop_Killer_(song))

I got my black shirt on.
I got my black gloves on.
I got my ski mask on.
This shit's been too long.

I got my twelve gauge sawed off.
I got my headlights turned off.
I'm 'bout to bust some shots off.
I'm 'bout to dust some cops off.

I'm a cop killer, better you than me.
Cop killer, fuck police brutality!
Cop killer, I know your family's grieving,
(fuck 'em!)
Cop killer, but tonight we get even, ha ha.

I got my brain on hype.
Tonight will be your night.
I got this long-assed knife.
And your neck looks just right.

My adrenaline's pumpin'.
I got my stereo bumpin'.
I'm 'bout to kill me somethin'.
A pig stopped me for nuthin'!

Cop killer, better you than me.
Cop killer, fuck police brutality!
Cop killer, I know your momma's grieving,
(fuck her!)
Cop killer, but tonight we get even, yeah!

Die, die, die pig, die!
Fuck the police!
Fuck the police!
Fuck the police!
Fuck the police!

Fuck the police!
Fuck the police!
Fuck the police!
Fuck the police!
Yeah!

4.

Catfish.

1957

MABEL

Het is negentienzevenenvijftig. Robert en ik
zijn tien jaar getrouwd. Ik heb een zoon,
John. Genoemd naar z'n opa, Daddy John.
Je bloedlijn is je erfgoed. Dat is belangrijk.

Ik kreeg hem toen ik zeventien was,
Ik ben zijn moeder maar voel me soms zijn oudere zus.

Het liefst wat hij doet is zwemmen,
maar dat is wat lastig in Monroe.

Er zijn meertjes in de bossen, lauw,
troebel, modderig. Onbetrouwbaar water.
Afgelopen zomer is er nog een jongen verdronken.
Negen jaar. Ik heb mijn jongen verboden
in dat water te zwemmen.
Als je daarin zwemt, dan ga je dood.

Nu was er een openbaar zwembad in de stad,
maar dat lag in de Monroe Country Club.
Dus je kan je wel voorstellen hoe openbaar dat zwembad was.
Of voor wie dat zwembad openbaar was.

En al heeft het Hoger Gerechtshof, een paar jaar terug alweer,
alle publieke zwembaden gedesegregeerd:
in Monroe bepalen ze zelf wel wie of wat ze in hun water toelaten.

CATFISH Het is ons door god gegeven recht
te zwemmen in een zwembad
dat niet vervuild is door dat uitschot!
[gejuich]

ROBERT

Dat kunnen we toch niet
over onze kant laten gaan?

MABEL

Wat denk je nou, Rob,
die lui willen niet eens naast ons in de bus zitten,
dan zouden ze wel half naakt met ons
in het water willen liggen?

ROBERT

Ik ben niet achterlijk.
Nee. Dat gaat niet vanzelf.
Je krijgt je recht pas als je het opeist.

CATFISH Een *nigger* in een blank zwembad
is niet op zoek naar verkoeling
maar die is op zoek naar een begrafenis.
[gejuich]

JOHN

Heeft die man het over papa?

MABEL Natuurlijk niet, lieverd.

JOHN Maar papa was toch bij het zwembad?

MABEL Was jij bij het zwembad?

CATFISH Als wij niet voor onze rechten opkomen,
de rechten van de trotse blanke inwoners van Monroe,
gerespecteerde leden van onze gemeenschap,
en van de KKK, dan zal dat zwarte geteisem
met die roetpoten van ze ál onze rechten bezoedelen!
[gejuich]

MABEL Was jij bij het zwembad?

ROBERT Je vertrouwt me toch.

MABEL Natuurlijk vertrouw ik je.

MABEL Maar je moet me dat soort dingen vertellen.
Ik moet het weten als je...

ROBERT Ik kan het niet als je me niet honderd procent vertrouwt.

CATFISH Wij hebben dit land opgebouwd!
Dan staan we toch niet toe
dat een stel katoenplukkers het sloopt?
[gejuich]

ROBERT Je moet me vertrouwen.

MABEL Jij moet me niet buiten sluiten.

ROBERT Het is oorlog, Mabel.

JOHN Ik moet plassen.

MABEL Jij moet van me houden.

ROBERT Liefde?
Ik heb het over oorlog,
en jij hebt het over liefde?

JOHN Ik moet plassen.

CATFISH Onze vrouwen zwemmen daar.
Onze dóchters zwemmen daar.
[gejuich]

ROBERT Wat moet ik dan doen?
Wat moet ik doen om te zorgen dat jij je veilig voelt?

MABEL Het gaat niet om veiligheid.

ROBERT Niet?

MABEL Niet om mijn veiligheid.
Ik ben bang voor m'n jongen.

JOHN Mama ik moet plassen.

CATFISH Wie van ons, beschaafde mensen,
vindt het goed dat onze dochters
het water delen met die apen!
[gejuich]

MABEL Het is gewoon soms...
Soms zou het rustiger zijn
om een keertje weg te kijken.
Te slikken en door te gaan.

ROBERT Dat kan ik niet.

MABEL Dat weet ik.
Ik verwacht het ook niet van je.
Het zou alleen rustiger zijn.
Voor John.

CATFISH God zélf zegt in de Bijbel
dat wij het uitverkoren volk zijn,
wij, het blanke ras!
[gejuich]

ROBERT Ik heb mannen.
Mannen met wapens.
Ik kan mijn zoon beschermen.

MABEL Je bouwt een leger.

ROBERT Ja.
Dat weet je.

MABEL Ja.
Ik weet het.
En ik steun je.
En ik weet dat dit allemaal jouw schuld niet is.

CATFISH In plaats van in hetzelfde water zwemmen
storten wij ons zwembad met cement vol,
liefst nog met dat negertuig erin!
[gejuich]

MABEL En ik ben niet bang.

CATFISH De neger moet zijn plaats kennen!
[gejuich]

MABEL Ik steun je en ik heb je lief
en ik wil alleen maar dat je van me houdt en...

ROBERT John weet wat hij moet doen.
Ik maak me meer zorgen om jou.

MABEL Om mij?

ROBERT Die jongen moeten weten
dat hij op je kan rekenen.
Hij moet weten dat je niet bang bent
om hem kwijt te raken.

 CATFISH Leve de Klan!
 [gejuich]

ROBERT Begrijp je wat ik bedoel?
Pas als jij die angst opgeeft
kan Johnny sterk genoeg zijn.

MABEL Dat klinkt verschrikkelijk.

ROBERT Je moet harder worden.

MABEL Zoals jij.

ROBERT Ach.

JOHN Mama, ik moet plassen.

 CATFISH Hé. Hé! Wat doen jullie hier?
 Dit is een witte bijeenkomst, ja?
 Of zijn jullie soms lid van de Klan?

JOHN Ik moet echt heel nodig.

 CATFISH Kan iemand die *niggers* grijpen?

ROBERT We moeten gaan.

MABEL Ja.

 CATFISH Heeft iemand een stuk touw bij zich?

ROBERT Mabel? Je weet toch dat ik...

MABEL Ja. Ik weet het.
Kom. We gaan.

 CATFISH Heel goed, ja, vlucht maar,
we zullen je wel vinden hoor,
Robert Franklin Williams,
we weten waar je woont,
oproerkraaier, ontrustzaaier,
wacht maar tot het donker wordt
we komen je huis verlichten
met fakkels en een brandend kruis
en we zijn niet bang voor je pistooltjes
we hebben zelf wapens genoeg!

5. Wij hebben liefde.

1961

ROBERT

Boy.
Darky.
Negro.
Kroeskop.
Slave.
Nigger.
Nigger.
Nigger.

Woorden zijn woorden.
Ze kunnen raken,
pijn doen,
woest maken,
vernederen,
maar ze kunnen niet doden.

Kogels doden.

Ze kunnen alle woorden hebben
die ze met hun gal
uit hun strottenhoofd kunnen persen
maar ik praat terug.

En als ze kogels hebben
dan schiet ik terug.

Ik sta niet met lege handen toe te kijken.
Ik laat mij niet uitschelden.
Ik laat mij niet beschieten.

Ik verdedig mij.
Mijn gezin.
Mijn vrouw.
Mijn kinderen.

Een man verdedigt zijn gezin.
Ongeacht zijn kleur.

Met woorden als schild
als woorden de kogels zijn
met wapens als schild
als kogels de kogels zijn.

Ik sta niet met lege handen.

Denk niet dat ik agressief ben,
of onredelijk. Denk niet
dat ik geen mens ben.

Er is iets wat je niet kan snappen
als je wit bent. En dat is...

ik heb dit lichaam. Zwart.

En wie een zwart lichaam heeft
beschikt daar niet zo over
als een witte over zijn lijf beschikt.

Deze segregatie is de voortzetting
van slavernij met andere middelen.

Mijn lichaam is mijn lichaam niet.

Ik kan worden opgeknoopt,
neergeschoten, doodgereden,
zonder een proces, zonder schuld,
zonder waarschuwing vooraf.

Mijn lichaam is mijn lichaam niet.

De staat beschikt over mijn lijf.
Wit beschikt over zwart.
Dat klinkt vreemd voor wit,
maar zwart weet dat het zo is.

Mijn lichaam is mijn lichaam niet.

Maar.

Ik sta niet met lege handen.

Wie bloed trekt
zal bloed krijgen.

We hebben liefde,
ja,
wij hebben heel veel liefde.

En als de liefde ons niet beschermt,
dan hebben wij wapens.

Als wij geen bescherming krijgen van de wet
dan kan alleen zelfverdediging moord voorkomen.

Wij moeten geweld met geweld beantwoorden.

MABEL Wat heb je gezegd?

ROBERT Wij moeten geweld met geweld beantwoorden.

MABEL Tegen een verslaggever?

ROBERT Krijgen wij ons recht als we het niet opeisen?

Heeft Georgia White haar recht gekregen,
in elkaar geslagen en van de trap gesmeten,
toen haar witte belager vrijgesproken werd?

Heeft Mary Ruth Reid haar recht gekregen,
voor de ogen van haar kinderen aangerand en afgetuigd,
toen die witte smeerlap vrijgesproken werd?

Heeft Mack Charles Parker zijn recht gekregen
door een woedende witte menigte gelyncht?

Heeft Fuzzy Simpson zijn recht gekregen, zeven jaar oud!,
toen hij omdat hij bij een kusselletje een wit meisje kuste
wegens aanranding veertien jaar tuchthuis kreeg? Veertien jaar!

MABEL Fuzzy hebben jullie vrij gekregen.

ROBERT Na drie maanden! Zonder enig excuus!
Met brandende kruisen in de voortuin!
Is dat recht? Is dat rechtvaardig?

Is het rechtvaardig dat onze baby's in het ziekenhuis
in de kelder bij de verwarmingsketels worden gelegd
waar het snikheet en stikdonker is,
terwijl de witte wolkjes boven in hun wiegjes liggen,
onder frisgewassen katoenen lakentjes in een zonnige kamer?

Als wij rechtvaardigheid willen voor onze baby's, Mabel,
dan moeten wij geweld met geweld beantwoorden.

Daarom hebben wij een arsenaal wapens in onze slaapkamer opgeslagen.
Daarom krijgen wij steeds meer gelijkgestemden.
Daarom kunnen wij ook dreigen met geweld,
wij kunnen die dreiging waarmaken.

MABEL Ja. Maar nu heb je het in de nationale media gezegd.

ROBERT Ja.

MABEL In druk, zwart op wit.

ROBERT Ja.

MABEL Mensen zijn bang.

ROBERT Dat hoeft niet.
Zolang ze ons niet aanvallen, hoeft niemand bang te zijn.
Ik wil niet zeggen dat negers wraak moeten nemen
voor mishandelingen, vernederingen, onrechtvaardigheden,
ik zeg alleen maar dat negers zichzelf moeten verdedigen
als ze door witten worden aangevallen.

MABEL Denk je dat ze dat begrijpen?

ROBERT Nee.

MABEL Nee.

ROBERT Nee. Dat denk ik niet.

MABEL En nu?

ROBERT Nu? Nu slaat de vlam in de pan.
Nu ben ik uit de burgerrechtenbeweging gezet,
geroyeerd bij de NAACP,
krantenkoppen roepen dat haat
het handelsmerk van ons soort zwarten is,
de FBI houdt ons stevig in de gaten,
we worden uitgescholden op straat,
de Klan heeft mensen opgeroepen te komen protesteren,
een paar duizend woedende witte mannen,
vrouwen en zelfs kinderen geven gehoor,
zijn bewapend op weg naar Monroe
met messen en pistolen en ik-weet-niet-wat...

Het wordt een hete zomer, Mabel,
het wordt een hete zomer.

MABEL Goed.

Dan ga ik limonade maken.

THE LAST POETS – NIGGERS ARE SCARED OF REVOLUTION

<https://www.youtube.com/watch?v=W4H0rwumscA>

Niggers are scared of revolution
But niggers shouldn't be scared of revolution
Because revolution is nothing but change
And all niggers do is change

Niggers come in from work and change into pimping clothes
And hit the streets to make some quick change

Niggers change their hair from black to red to blond
And hope like hell their looks will change

Nigger kill other niggers
Just because one didn't receive the correct change

Niggers change from men to women, from women to men
Niggers change, change, change

You hear niggers say
Things are changing? Things are changing?
Yeah, things are changing
Niggers change into 'Black' nigger things
Black nigger things that go through all kinds of changes
The change in the day that makes them rant and rave
Black Power! Black Power!
And the change that comes over them at night, as they sigh and moan:
White thighs, ooh, white thighs

Niggers always goin' through bullshit change
But when it comes for real change
Niggers are scared of revolution

Niggers are actors, niggers are actors
Niggers act like they are in a hurry
To catch the first act of the 'Great White Hope'

Niggers try to act like Malcolm
And when the white man doesn't react
Toward them like he did Malcolm
Niggers want to act violently

Niggers act so coooool and slick
Causing white people to say:
What makes you niggers act like that?
Niggers act like you ain't never seen nobody act before
But when it comes to acting out revolution
Niggers say: 'I can't dig them actions!'
Niggers are scared of revolution

Niggers are very untogether people
Niggers talk about getting high and riding around in 'els'
Niggers should get high and ride to hell
Niggers talk about pimping
Pimping that, pimping what
Pimping yours, pimping mine
Just to be pimping, is a helluva line

Niggers are very untogether people
Niggers talk about the mind
Talk about: My mind is stronger than yours
"I got that bitch's mind uptight!"
Niggers don't know a damn thing about the mind
Or they'd be right
Niggers are scared of revolution

Niggers fuck. Niggers fuck, fuck, fuck
Niggers love the word fuck
They think it's so fuckin' cute
They fuck you around
The first thing they say when they're mad: 'Fuck it'
You play a little too much with them
They say 'Fuck you'
When it's time to TCB
Niggers are somewhere fucking
Try to be nice to them, they fuck over you

Niggers don't realize while they doin' all this fucking
They're getting fucked around
And when they do realize it's too late
So niggers just get fucked up

[...]

6. I've got the right to bear arms.

2016

JOHN

Klik klik.
Snap je?

Want het *Second Amendment*
geldt ook voor mij hè?
We leven niet meer
in de slavernij hè.

I've got the right to bear arms.

Maar als blauw een zwarte met een gun ziet
dan slaat 'ie groot alarm,
dan is het *hands up* of ik schiet.

Telt voor mij de grondwet niet?

Ik heb een vergunning,
al mijn wapens zijn legaal,
dus waarom ben ik
dan zo speciaal?

Weet je wat ik niet snap?

Als wit een wapen draagt
is dat verantwoord burgerschap,
maar doe ik hetzelfde, dan ben ik verdacht.

Het is wonderbaarlijk.
Het lijkt wel toverkracht.
Een gewapende witte is beschaafd
maar ik ben vuurwapengevaarlijk.

En blauw draagt een wapen voor de jacht
vooral als blauw wit is en op zwart jaagt.

Als je het mij vraagt.

Denk niet dat ik overdrijf
ik hou mij aan de feiten,
je kan mij geen leugens verwijten,
ik zeg het als het is
deze zwarte is een wandelende schietschijf.

Oefen ik mijn recht op wapenbezit uit
loop ik kans op een bek vol verhit kruit
een kogel die uit de loop van de kit spuit
als ik op een stek van die blauwe shit stuit

Ja dat heet ironie.

Ik noem het politiefobie.

Dat is geen theorie
dat is keiharde praktijk.

Reken d'r maar op dat ik uitkijk.

Weet je wat *white privilege* is?
White privilege is welbeschouwd
dat je geen politiekogel in je rug krijgt
wanneer je je gewoon aan de wet houdt.

Dus ik denk dat we ons allemaal
moeten bewapenen. Legaal.

Alle zwarten een vergunning.
Alle zwarten een wapen.

Dan maken we het normaal.

7. Geweldloos verzet.

1961

MABEL

Ik had nooit gedacht dat we zouden moeten vluchten.
Anders had ik wel een koffer klaargezet,
schone kleren, gewassen en gestreken.
Misschien wilde ik er niet aan denken,
dat je moet onderduiken, dat je als wild opgejaagd wordt,
ik wilde het me niet voorstellen.

Het is een hete zomer geworden.

Het gaat allang niet meer het zwembad,
of het recht om in een restaurant aan een tafeltje te zitten,
of voorin de bus, in de zaal in de bioscoop.

Nee.

Het gaat nu om échte veranderingen. Grote veranderingen.
Om vrijheid. Om gelijkheid.

Het gaat erom geen schim meer te zijn,
onzichtbaar maar te allen tijde beschikbaar,
bruikbaar, weg te doen wanneer niet meer nodig.

Het gaat erom dat de manier van leven
van de witte inwoners van Monroe, van heel Amerika,
het leven waarin wij als schaduw figureren, op het spel staat.

En dit gevecht zullen wij winnen.

Dat voelen ze. Dat weten ze.

En mensen die weten dat ze gaan verliezen die worden giftig.

Daarom is deze zomer heet.

Heet en gewelddadig.

Er komen steeds meer gewapende witte demonstranten naar Monroe,
wij staan tegenover ze. En we claimen allemaal het morele gelijk.

Maar wij staan niet alleen.

De Freedom Riders komen ons versterken.

Activisten die met de bus door de Zuidelijke Staten trekken
om vreedzaam te protesteren tegen de segregatie
die hier nog illegaal in stand wordt gehouden.

Zwart en wit samen in geweldloos verzet.

ROBERT

Geweldloos verzet.

Ha!

MABEL

Ik heb de bedden opgemaakt,
alles is klaar. Ze komen zo direct al.

ROBERT Volgens mij hebben ze geen idee waar ze aan beginnen.

MABEL Ze hebben trainingen gehad.

ROBERT Ik vraag me af of een knokploeg witte puntmutsen gevoelig is voor geweldloos verzet. Trainingen of niet.

MABEL Dr. King zegt dat geweldloos verzet de enige manier is.

ROBERT Toch ontmantel ik de schuttersputjes in de tuin nog even niet. Of denk je dat het slim is onze wapens bij de politie in te leveren?

MABEL Rob.

ROBERT Want de politie, die beschermt ons wel. Hahaha.

Constance is binnen gekomen. Ze staat vriendelijk glimlachend, maar ook opgewonden, met vrolijke spanning te wachten. Constance is een beetje een kwebbelig meisje.

CONSTANCE Hallo?

MABEL Hallo?

CONSTANCE Ze zeiden dat ik hier moest zijn. Constance, aangenaam. Ik ben een Freedom Rider. Ze zeiden dat ik hier mocht blijven slapen.

ROBERT Zomaar ons huis binnen lopen. Terwijl het buiten al donker is. Als ik dat bij jou zou doen, kwam ik er niet zo makkelijk af.

CONSTANCE Hoe bedoelt u?

MABEL Niks. Hij bedoelt niks. Welkom. Heb je geen bagage?

CONSTANCE Dat wordt zo gebracht.

ROBERT Hoe oud ben je?

CONSTANCE Twintig.

ROBERT Twintig.

CONSTANCE Bijna eenentwintig.

MABEL Weten je ouders dat je hier bent?

CONSTANCE Ik heb ze dit adres gegeven. Dat is toch wel goed? Ik heb ze niet verteld hoor,

wie jullie zijn,
mijn ouders hebben liever niet
dat ik me met politiek ofzo bemoei, dus...

ROBERT Alles is politiek.

MABEL Je ouders willen je beschermen.
Dat doen ouders.

CONSTANCE Bij ons stond ook altijd een geladen geweer bij de voordeur.

MABEL Echt?

CONSTANCE Ja, maar wij woonden in Jeruzalem.
Na de oorlog zijn we naar Israël verhuisd.
We zijn Joods. Dus. Maar we zijn er niet lang gebleven.
Mijn vader kon er niet aarden.
Hij zei dat hij zich niet vrij kon voelen
zolang hij een wapen moest dragen.

ROBERT Monroe is ver weg van Jeruzalem.

CONSTANCE Ja.

ROBERT Waarom ben je hier?

CONSTANCE Omdat ik wil helpen.
Ik ben tegen apartheid.

ROBERT Apartheid.

MABEL Dat is Zuid-Afrika.

CONSTANCE Dat is hetzelfde.
Segregatie, apartheid.
Daar moesten we ook in verschillende ruimtes eten,
toen ik daar was, blank en zwart. Heel erg.
Mijn moeder zegt dat Johannesburg erger is,
omdat ze daar kinderen doodschieten, maar ik weet het niet.

ROBERT Monroe is ook ver weg van Johannesburg,
maar misschien toch iets dichterbij dan je denkt.

CONSTANCE Ik weet niet of ik kinderen wil.

MABEL Pardon?

CONSTANCE Ik hou liever mijn vrijheid, denk ik.
En het is ook wel heftig, vind ik,
in deze wereld een kind neerzetten,
ik weet niet of je dat kind daar nu een plezier...
sorry, ik bedoel daar verder niks mee,
ik bedoel jullie daar niet mee, ik praat veel hè?
Het is gewoon, er is zoveel geweld in de wereld.
Ik geloof niet in geweld.

MABEL Wij ook niet.

CONSTANCE Haha, nee, wel toch? Ik bedoel...
ik dacht dat jullie... jullie zijn toch...
waar is dat geweer dan voor?

ROBERT Het gaat om bescherming.

CONSTANCE Niet dat ik er geen begrip voor heb hoor.

ROBERT Om verdediging. Daar is dat geweer voor.
Ik denk dat we, juist door ons te bewapenen,
een hoop geweld hebben voorkomen.

CONSTANCE Oh ja.

ROBERT Ja.

CONSTANCE Ja, maar, dat is, sorry,
dat klinkt toch wel een beetje tegenstrijdig hoor.

ROBERT In jouw oren klinkt dat misschien tegenstrijdig,
maar in de werkelijkheid hier, die waarin wij leven...

CONSTANCE Ja, nee, ja, 'tuurlijk, maar... kan het niet ook zo zijn dat...
Kijk, toen ik net vanaf het busstation hierheen liep,
toen ik langs het Gerechtsgebouw kwam en langs,
langs de demonstraties enzo, toen deed geen één
blanke tegendemonstrant naar tegen me.
Ze glimlachten gewoon tegen me. We zijn het dan niet
met elkaar eens, over segregatie enzo, maar we zijn
wel gewoon allemaal mensen, snap je. Dus misschien,
nou ja, misschien moeten jullie, ik weet niet,
misschien moeten jullie ze anders benaderen,
vriendelijker, niet zo wantrouwend. Snapt u?

ROBERT Jij bent wit.

CONSTANCE [*droog, als een constatering, zonder lading*] Ja, ik ben wit.

MABEL Luister, niemand van ons is uit op een confrontatie.
Maar je moet weten dat de Klan ik-weet-niet-hoeveel
aanslagen heeft gepleegd in onze buurt, brandende
kruisen en alles, en de politie doet niks, of nee,
dat is niet waar, de politie staat erbij om die puntmutsen
te beschermen. Die witte demonstranten die zo
vriendelijk naar je lachen zijn echt niet ongewapend,
wacht maar tot je er met ons langs loopt, dan zie je
de stokken, de messen, de pistolen. Jij hebt geen idee
tegenover welke krachten wij staan.

CONSTANCE Ik weet het. Ik ben niet naïef.
Maar geweld is nooit een oplossing.

MABEL Natuurlijk niet, maar je legt te veel nadruk op die wapens.
 Het gaat erom dat wij ons organiseren,
 dat we bereid zijn terug te vechten en dat zij dat weten,
 dat we niet bang voor ze zijn, dat we ze...

CONSTANCE Ik denk juist dat dat wij-zij-denken een probleem is.

ROBERT Zij doen dat.
 Zij maken het onderscheid.
 Zij houden de segregatie in stand.

CONSTANCE Geweldloosheid betekent dat je de menselijkheid ziet in je vijand.

ROBERT En als die vijand jouw menselijkheid ontkent?
 En dan ook nog eens de wet aan zijn kant heeft?

CONSTANCE Dan moet je sterker zijn.
 Moediger.

ROBERT Wij zijn sterk. Wij zijn moedig.
 Maar het gaat om meer dan dat.
 Het gaat om waardigheid.
 Het recht onszelf te zijn.
 Dat we ons niet laten verdrijven.
 Dat zou jij toch moeten begrijpen.

CONSTANCE Omdat ik Joods ben?

ROBERT Ik heb gevochten in Europa.

CONSTANCE Europa is ver weg van Monroe.

Robert loopt weg. Stilte.

CONSTANCE Sorry.
 ...
 Sorry, ik ben hier te gast.
 Ik... ik praat te veel.

MABEL Laten we maar naar bed gaan.

CONSTANCE Ja.

MABEL Je gaat morgen mee naar de demonstratie.
 Ben je bang?

CONSTANCE Nee.

MABEL Het is niet erg om bang te zijn.
 Angst houdt je scherp.

SYL JOHNSON – IS IT BECAUSE I'M BLACK

<https://www.youtube.com/watch?v=6JNwqRF32ZI>

The dark brown shades of my skin, only add colour to my tears
That splash against my hollow bones, that rocks my soul
Looking back over my false dreams, that I once knew
Wondering why my dreams never came true

Is it because I'm black?
Somebody tell me, what can I do
Something is holding me back
Is it because I'm black?
In this world of no pity
I was raised in the ghetto of the city
Momma, she works so hard
To earn every penny
Something is holding me back
Is it because I'm black?

Like a child stealing candy for the first time, and got caught
Thieving around life's corner somewhere I got lost
Something is holding me back
I wonder, is it because I'm black?
Somebody tell me what can I do
Will I survive, or will I die?

You keep on holding me back
You keep on holding on
You keep on picking on me
You keep on holding me back
You keep on holding on
You keep on holding on
You're holding me back
I wonder why, you do me like that
But you keep on holding me back
You keep on putting your foot on me
But I, I've got to break away
Somehow and someday
Cause I wanna be somebody so bad, so bad
I wanna be somebody, I wanna be somebody so bad
You see, I want diamond rings and things, like you do
And I wanna drive Cadillac cars
I wanna be somebody so bad
But you keep on putting your foot on me
And I, I believe, I believe I can break away
And be somebody, somehow, and someway

Ya see, I heard somebody say one time
You can make it, if you try
And some of us, we tried so hard, we tried so hard
I want you to know that I don't speak for myself
But I speak for y'all too right now
Ya see, if you have white-like brown skin and a high yellor
You're still black
So we all got to stick together right now
This I wanna say to you my sisters and my brothers
Right on sister
Right on brother

Dig this:
And we keep on pushing down
We've got to make it a little bit further
We've got to make it a little further
All we got to do is try, try, try
And some of us, we've tried so hard
We've tried so hard, we've tried so hard
We've tried so hard, so hard to be somebody
We've tried so hard, although, they're holding us back
And it stairs the reason, that they're doing us like that
You know what? It is
I believe, it is because we are black
But hey, we can't stop now, we can't stop now
We've got to keep on, keep on, keep on, keeping on
We've got to keep on keeping on
I know and I know and I know that you know that I know it ain't right
Oh, it ain't right, it ain't right, it ain't right
That they hold us, hold us, hold us back
They're holding us back, they're holding us back
I wonder, sometimes I sit down, sit down and I wonder

8.

Dit is oorlog.

2016

JOHN

De zomer van eenenzestig was heet,
muggen beten als piranha's,
de zon was wreed,
op m'n ogen lag een waas van zweet,
wie rood verbrandde moest verbandgaas,
en weet
dit was de zomer van de escalatie

in de demonstratie tegen de segregatie
groeide de witte frustratie
over de geweldloze manifestatie
van irritatie tot agitatie
bij de voorstanders van de discriminatie

dat waren duizenden witten uit de provincie
handjes op de buik van de corrupte justitie
de personificatie van de polarisatie
in de collaboratie van Klan en politie

de Freedom Riders waren geweldloos
dus zij deden niets nie
het kwam pas tot een confrontatie
toen de racisten, agressief, boos,
hun argumentatie kracht bijzetten met geweld

wacht, ik geef je een compilatie van het slagveld

hier scheurt een vrouw een spandoek
met haar handen door, de woorden
vrijheid en rechtvaardigheid zijn nog te zien

daar wordt een jonge Freedom Rider ontzet,
ze wordt uitgescholden voor *niggerlover*, *hoer*, *slet*,
want ze is jong en mooi en blond en vrouw
ze vlucht in een taxi weg van het Gerechtsgebouw

een witte demonstrant ramt met de kolf van zijn geweer
een vreedzame Freedom Rider op zijn hoofd,
die gaat in één keer neer, verdoofd, gewond,
bloed spat in het rond, de sfeer is goed vergald
al het eerste schot klinkt, de eerste kogel knalt

en wanneer zij aangifte willen doen op het hoofdbureau
worden zij, naïeve *motherfuckers*, excusez le mot,
gearresteerd wegens bedreiging van de witte status quo
ja het slachtoffer is dader, zo geldt de wet hier in Monroe
en à propos moet je wel blind zijn als je weigert in te zien
dat de politie niet je vriend is en gevaarlijk bovendien.

de Freedom Riders komen van een hete kermis thuis;
gevechten breken uit, een massa trekt op naar ons huis
zwaaiend met hun wapens, witte vlokken op de bek
de woeste witte massa heeft geen trek in een gesprek

dit is oorlog

voor ons hek staat tientallen vrienden, de zakken vol munitie,
we wachtten de woeste witte massa op,
die even zwaar bewapend, geëscorteerd door de politie,
op weg naar Robert zijn, schreeuwend om de strop.

9. De Stegalls.

1961

- MABEL Ik wil mijn moeder bellen.
- ROBERT We moeten de lijn vrijhouden voor dr. King.
We moeten overleggen.
We moeten... misschien wil hij me terug, Mabel,
nu ik belangrijk word, nu mijn strijd steeds bekender wordt,
nu het er om begint te spannen.
- MABEL Terug?
- ROBERT Terug bij de NAACP, terug bij de burgerrechtenbeweging,
misschien dat die massa daarbuiten dan snapt
dat ik relevant ben, dat ik respect verdien,
dat ze geen solitaire *nigger* aanvallen, maar iemand
die zij aan zij met dr. King staat.
- MABEL Ik wil mijn moeder zeggen dat we veilig zijn.
- ROBERT Als je haar echt ongerust wil maken moet je dat zeggen.
En anders hoort ze wel het geschreeuw.
De schoten. Of moet ik vragen of ze even stil willen zijn.
- JOHN Wat gebeurt er mama?
- MABEL Ga bij het raam weg, John.
- JOHN Hé kijk wat een mooie auto!
- MABEL Bij het raam weg.
- STEMMEN *Pak ze!*
[buiten] *Vermoord ze!*
Witte varkens!
- ROBERT Die komen hier niet uit de buurt.
- MABEL Wat een idioten.
- JOHN Waarom trekken ze die witte mensen uit de auto papa?
- MABEL Robert, doe iets.
- Robert af.*
- JOHN Is dat vuurwerk mama?
- MABEL Ja, lieverd, dat is vuurwerk.
En ga bij dat raam weg.
- JOHN Waarom schreeuwen ze zo?

Robert komt binnen vallen. Hij trekt een oudere witte man en vrouw de woonkamer binnen. De twee zien bleek van schrik. Ze zien eruit alsof ze van een feestje komen, opgedoft.

MABEL Wie zijn dat?

ROBERT Ze zijn verdwaald.

MABEL Dat kan je wel zeggen ja!

CHARLES Ze hebben ons de auto uitgesleept!

ROBERT Als wij ze niet binnen laten,
dan ben ik bang dat ze...

CHARLES Die gingen ons vermoorden!
Die... die... die wilden!

ROBERT Wil jij even op ze letten?

Robert af.

JOHN Wie zijn jullie?

ABIGAIL Het spijt me. Het... het...
Abigail. Abigail Stegall,
dit is mijn man.

CHARLES Charles.

ABIGAIL Het spijt me dat we u lastigvallen.
We waren op weg naar huis,
we hebben de verkeerde afslag genomen...

CHARLES Ik snap het niet.
Ik heb niks tegen jullie mensen.
Ik werk met negers.
Negers koken lekker.

ABIGAIL Charles...

CHARLES Dat bedoel ik aardig, sorry, zeg ik iets stoms?
En nu richten ze hun geweren op ons
en slepen ze ons de auto uit.
Wij zijn altijd goed voor ze geweest.

ABIGAIL Charles, toe.
Ons personeel staat daar toch niet tussen.

CHARLES Nee, nee, dat denk ik ook niet, nee,
ik moet niet iedereen over één kam scheren.
Sorry.

JOHN Wie zijn dat, mama?

CHARLES Nou ja sorry hoor.
U bent vast heel aardig.
Maar dat stelletje wilden daar verpest het voor de rest.

JOHN Mama?

MABEL Dit zijn onze gasten, John,
we heten ze welkom in ons huis.

CHARLES Het is toch verdomme wat.

Robert op.

ROBERT Oké, jullie kunnen via de achterdeur weg.
Ik denk dat het veilig is.

ABIGAIL U denkt dat het veilig is?

ROBERT Meer kan ik niet voor u doen.

CHARLES U zou uw mensen tot de orde kunnen roepen,
dat zou u kunnen doen, de wet naleven.

ROBERT Als wij onder vergelijkbare omstandigheden
in uw buurt waren verdwaald
dan hingen we nu aan een boom.

ABIGAIL Misschien wel ja...

CHARLES Ja, ja sorry, het is de spanning,
ik ben echt geen racist maar,
ik ben gewoon een beetje onhandig...

ROBERT U moet nu gaan.
Ik weet niet hoe lang het veilig blijft.

ABIGAIL Dank u wel.
Ik moet toegeven dat u anders bent dan ze zeggen,
ze zeggen...

ROBERT Nu. Weg.

ABIGAIL Ja. Dag meneer Williams, mevrouw Williams.
Bedankt.

JOHN Dag mevrouw.

ABIGAIL Dag jongen.
[tegen Charles] Arm kind...

Charles en Abigail vertrekken. De telefoon gaat.

ROBERT Dr. King?

MAUNEY Geen dokter en geen King hier, *nigger*.

MABEL Wie is dat?

ROBERT Mauney.

MABEL De politiechef?

MAUNEY Je bent te ver gegaan dit keer.
Er zijn rassenrellen in de stad,

er wordt gevochten,
er wordt geschoten.

ROBERT Daar zijn wij niet mee begonnen.

MAUNEY Kan me geen reet schelen, jongen.
De *state troopers* zijn onderweg.
Hun kan het ook geen reet schelen.
Over een half uur bungel je aan een touw.

ROBERT Bel je daarom, Mauney?

MABEL Wat zegt 'ie?

MAUNEY Maak het niet moeilijker dan het is.
Ken je plaats en kom naar buiten.
Er hoeven niet meer doden te vallen
dan noodzakelijk is.

ROBERT Doden zijn noodzakelijk?

MABEL Doden?

MAUNEY Je hebt twee blanken gegijzeld, Robert.
Twee prominente blanke inwoners
van ons ooit zo prachtige Monroe.

ROBERT Wat?

MAUNEY Jij hebt Charles Stegall en zijn lieve vrouw
tegen hun zin vastgehouden in je huis.
Ontvoering en gijzeling is dat.
Dit keer ben je te ver gegaan.

ROBERT Ontvoerd! Waar heb je het over!

MABEL Ontvoerd?

MAUNEY Ontvoerd én gegijzeld!

MABEL We hebben die mensen gered!

MAUNEY Een half uur, *nigger*,
dan gaan we eens kijken
hoe lang we je nek kunnen rekken.

Mauney hangt op.

ROBERT We moeten gaan. Nu.

JOHN Wie was dat, papa?

ROBERT Nu.

MABEL Pak je schoenen.

De telefoon gaat. Mabel en Robert kijken elkaar aan.

MABEL Dr. King?
ROBERT Te laat.
MABEL Waar kunnen we heen?
ROBERT Cuba.
 We moeten naar Cuba.
JOHN Waar is dat?

10. Afmaken of de rabiës verspreidt zich.

1961

- RADIO Een blank echtpaar,
de heer en mevrouw Charles Stegall,
is vannacht tijdens de rassenrellen in Monroe
gegijzeld door de zwarte activist en
zware crimineel Robert Franklin Williams.
Meneer Stegall, kunt u vertellen wat er gebeurd is?
- CHARLES Het was vreselijk, dat kan ik u vertellen.
Mijn vrouw was doodsbang en ik, nou ja,
ik was ook wel een tikkeltje nerveus.
Gelukkig is het allemaal goed afgelopen.
- RADIO U bent altijd netjes geweest tegen de *niggers*,
zoals het een Zuidelijke heer betaamt,
en dit is wat u ervoor terugkrijgt.
Dacht u niet: ik had ze vaker met de zweep moeten geven?
- CHARLES Wat? Nee, ik...
- RADIO U heeft doodsangsten uitgestaan.
Het was net een wild dier, die meneer Williams,
ogen van een wolf. Of nee, een valse hond.
Of niet, mevrouw Stegall, een valse hond?
- ABIGAIL Hij was heel anders dan ik me had voorgesteld, hij was...
- RADIO Een valse hond!
- ABIGAIL Dat zei ik niet...
- RADIO Maar u dacht het!
Afmaken, dat moet je doen met valse honden,
afmaken of de rabiës verspreidt zich.
- ABIGAIL U zegt het wel heel sterk hoor, zo zou ik het nooit...
- RADIO Er was een kind daar, in dat huis. Een kind!
Tussen al die wapens en die kogels,
vreselijk, wat moet er van zo'n jongen komen?
- ABIGAIL Volgens mij was zijn moeder heel lief voor hem.
- RADIO Het zijn slechte ouders, in een huis met wapens!
Dat zegt u toch zelf?
- ABIGAIL Dat zég ik niet. Ik zeg alleen dat de situatie zo ongelukkig was,
voor iedereen, voor meneer Williams ook.
- RADIO De FBI heeft inmiddels een landelijk opsporingsbericht doen uitgaan
voor Robert Franklin Williams wegens ontvoering en gijzeling.
- ABIGAIL Maar wij waren helemaal niet ontvoerd.

RADIO Heeft u de voortvluchtige Robert Franklin Williams gesignaleerd of heeft u informatie over zijn verblijfplaats, aarzel dan niet en licht uw plaatselijke FBI-kantoor in.

CHARLES Meneer Williams heeft ons juist geholpen, u begrijpt het niet...

RADIO Stockholmsyndroom. Het was een traumatische ervaring. Abigail, Charles, Robert Franklin Williams is zwaarbewapend, levensgevaarlijk en schizofreen. U verkeerde in levensgevaar!

CHARLES Nou, als u het zo zegt...

ABIGAIL Charles...

RADIO En hij is bereid dodelijk geweld te gebruiken. Dus benader hem niet zelf zoek dekking en verwittig de bevoegde instanties.

Die zullen wel afrekenen met deze dolle hond.

ABIGAIL Nou zeg...

11. I have a dream.

een droom

KING Robert F. Williams.

ROBERT Dr. King? Eerwaarde...

KING Noem me maar Martin.

ROBERT Is dit een droom?

KING Ja. Ja! *You have a dream,
that one day this nation will rise up!*

ROBERT U zou me bellen.

KING Ik heb gebeld.
Je nam niet op.

ROBERT Ik moest vluchten.

KING Ja.

ROBERT U was te laat.

KING Had het uitgemaakt?

ROBERT Hoe bedoelt u?

KING Als ik eerder had gebeld,
was die hele toestand dan anders gelopen?

ROBERT Ik weet het niet.

KING Nee.
Want je had niet naar me geluisterd.

ROBERT Dat ligt eraan wat je tegen me had gezegd.

KING Ik had gezegd: Robert,
lever je wapens in, geef het geweld op,
steek je hand uit en vertrouw op god.

ROBERT Dan had ik niet geluisterd, nee.

KING Vertrouw je niet op god?

ROBERT Ik geloof in god
maar vertrouw op mezelf voor bescherming.
Want als er geen recht en bescherming meer is van de wet
dan kan alleen zelfverdediging
moord en doodslag door fanatiekelingen
die geloven dat ze in naam van god mogen moorden,
voorkomen.

KING Citeer je nou jezelf?

ROBERT Ik...

KING Ik lees ook kranten Robert.

ROBERT Zelfs Ghandi veroordeelde in zo'n geval zelfverdediging niet.
Dat heeft u zelf gezegd.

KING Dat klopt.
Maar waar Ghandi het heeft over een uiterste noodsituatie
verhef jij gewapende zelfverdediging tot uitgangspunt.

ROBERT Het resultaat is hetzelfde.

KING En daar vergis je je in, Robert.
Het gaat om imago.
Je moet mensen een kans geven in je te geloven.
In je ideeën van gelijkheid te geloven.
Zwarte mensen, maar vooral ook witte mensen.
Dan kan je niet al te radicaal te werk gaan.

ROBERT Ik sluit geen compromissen.

KING Stap voor stap. Rustig aan.
Jij laat perfect de vijand zijn van goed.

ROBERT Ik laat hypocrisie de vijand zijn van goed.

KING Noem je mij hypocriet?

ROBERT Nee, nee, eerwaarde, dat zei ik niet...

KING Het is niet erg, ik *bén* hypocriet.
Op een bepaalde manier.
Omdat dat de enige manier is, snap je?
Denk je dat ik nooit geweld *wil* gebruiken?
Denk je dat ik nooit de glimlach van een of andere *crackersmoel*
die me nikker noemt af wil slaan?
Denk je dat ik die idioten die kruisen verbranden in mijn voortuin,
voor de ogen van mijn kinderen!,
dat ik die de kop niet af wil knallen?
Denk je dat ik me niet beter zou voelen
met het koude staal van een wapen in mijn broeksband
of in een schouderholster tegen mijn zij gedrukt?

ROBERT Echt?

KING Natuurlijk!
Maar daarmee verkloot je de boodschap, Robert!
Die witkoppen willen misschien, misschien met ons mee gaan
wanneer we geweldloos zijn.
Er komen misschien, misschien veranderingen
als ze het idee hebben dat aan de goede kant staan.
Het gaat niet om gelijk te hebben,
het gaat erom je doel te halen.

ROBERT En denk je dat je de regels kan veranderen?
Denk jij dat je het spel van de witte man mee kan spelen?

KING Hoe kunnen we de regels anders veranderen?

ROBERT We kunnen de regels niet veranderen.
Volgens de regels mogen we niet eens meedoen.
De regels zijn bepaald door de autoriteiten en wij,
Martin, wij behoren niet bepaald tot de elite, of wel?
Zolang wij er niet bij horen, niet mee mogen doen,
zullen wij de regels niet kunnen veranderen.

KING En wat stel jij dan voor?

ROBERT Als je de regels niet kan veranderen
dan moet je het spel veranderen.
En dat kan alleen maar met geweld.

KING Misschien heb je gelijk, maar je krijgt het niet. Gelijk.
Niet zo.
Misschien staat je ego in de weg.
Want om een verandering voor elkaar te krijgen,
moet je vriendelijk zijn, welwillend, bescheiden en dienstbaar.
Er komen misschien veranderingen
als die mensen het idee komen dat het uit henzelf komt.
Maar duw ze en ze trappen terug.
Witte mensen zijn koppige ezels.

ROBERT Koppige ezels moet je schoppen,
anders gaan ze niet vooruit.

KING Koppige ezels moet je een wortel geven.
Iets sappigs. Waar ze in kunnen geloven.
Iets waar ze verontwaardigd over kunnen zijn.
Iets dat ze een morele kriebel geeft,
iets dat ze een warm gevoel geeft
het gevoel dat ze niet tegen onrecht kunnen.
Maar je moet het ze niet te moeilijk maken.
Denk jij dat Rosa Parks de eerste zwarte vrouw was
in Montgomery die weigerde achterin de bus te gaan zitten?

ROBERT Wat bedoel je?

KING Denk je dat we in Montgomery geen andere moedige vrouwen hadden?
De eerste zwarte vrouw die gearresteerd werd
omdat ze zich verzette tegen segregatie in de bus
was Claudette Colvin. Negen maanden vóór Rosa Parks was dat.

ROBERT Dan had Claudette de eer moeten krijgen.

KING Hm. Ja. Maar... Claudette was vijftien jaar oud.
En zeven maanden zwanger. Van een getrouwde man.
En ze verzette zich tegen haar arrestatie.

ROBERT Terecht.

KING Terecht, ja. Maar Rosa was kalm en beleefd en waardig.
Claudette was vrijpostig en brutaal.
Hoe oneerlijk het ook is, met haar waren we een stuk minder ver gekomen.
Hoe noem je dat boek waar je nu mee bezig bent?

ROBERT *Negroes with Guns.*

KING *Negroes with Guns!* Robbie!
Zelfs de bleekneusjes die ons goed gezind zijn
jaag je daarmee de stuipen op het lijf!
Negroes with Guns?
Negroes with Love, Robert,
Negroes with Love! Anders bereik je niets!
Ja, isolatie. Zoek je dat?
Heel erg in je eentje heel erg gelijk hebben?
Zit je daarom in Cuba?

ROBERT Maar ik heb gelijk.

KING Dat weet jij,
dat weet ik,
maar is het genoeg?

ROBERT Wat is het alternatief?
Ongewapend?
Onbeschermd?
Moet ik mijn armen uitstrekken voor de kogel
en hem opvangen in mijn omhelzing?
Ik laat me niet zomaar neerschieten!

KING Ik ook niet.
Niet zomaar.
Maar wie weet.
Sommige dingen zijn groter dan mijn leven.

12. Radio Free Dixie.

1961-1965

- MABEL Het is vrijdagavond, tien uur.
Vanuit Havana, Cuba,
vrij gebied in de Amerika's
is dit van Key West tot aan Seattle
Radio Free Dixie.
- ROBERT *Radio Free Dixie* presenteert
trots en met opgeheven hoofd
de songs over de brute en
onmenselijke onderdrukking
van ons volk die de radio
van het zogenaamde Vrije Westen
niet durft uit te zenden.
- MABEL Wij nodigen u uit te luisteren
naar de vrije stem van het Zuiden.
Blijf bij ons voor muziek,
nieuws en commentaar
door Robert F Williams.
- ROBERT Het is de tweede dag
van de illegale blokkade
van de Cubaanse havens
door de Verenigde Staten
en duizenden zwarte soldaten
staan klaar Cuba binnen te vallen.
- Luister naar mij, jongens,
sta op tegen de échte onderdrukker!
Kom in opstand tegen de échte vijand.
- Nu jullie bewapend zijn
hebben jullie een kans écht vrij te zijn.
De enige kans ervoor te zorgen
dat onze mensen niet meer
als honden behandeld worden.
- Sta op tegen de échte onderdrukker.
- Wij hakken het Amerikaanse leger
vanaf hier wel de kop af,
trappen jullie ze op de staart.
- Ze zullen het nooit aan zien komen.
- MABEL Straks meer politieke opinie van Robert F. Williams
maar eerst de Bourgeois Blues van Leadbelly,
over zijn ervaring met de vernederende *Jim Crow*-wetten

die misschien niet naar de letter,
 maar nog altijd naar de geest gelden.

ROBERT Politiek en muziek
 op *Radio Free Dixie*.

LEADBELLY *Well, them white folks in Washington
 they know just how
 to call a colored man a nigger
 just to see him bow, Lord.*

FIDEL Goed station hè. Vijftigduizend Watt.
 Daar bereik je zelfs Hanoi mee!
Viva la revolución!

MABEL *Viva la revolución.*

FIDEL Zouden jullie niet wat meer
 Cubaanse opera kunnen draaien
 in plaats van dit imperialistische lawaai?

MABEL Presidente, u houdt niet van Leadbelly?

FIDEL Jazz is decadente Westerse propaganda.

ROBERT Dit is blues.

FIDEL Jazz, blues, allemaal even kapitalistisch.

ROBERT Jazz is muziek van zwarten.
 Jazz komt voort uit de blues, uit de gospels, uit volksmuziek.
 Jazz is verbonden met onze tragische geschiedenis.
 Jazz is geboren uit slaven.
 Heb jij ooit een kapitalistische slaaf ontmoet?

FIDEL Ha! Jij bent grappig.
Tell it like it is, hè?
 Bevalt het jullie hier?

MABEL John is gelukkig hier.

FIDEL En jij?

MABEL Ik? Ja, ik ook.
 Ik heb nog nooit in een hotel gewoond.

FIDEL Gebouwd door Meyer Lansky.
 Joodse maffia. Over kapitalisten gesproken.
 We hebben ze er allemaal uitgetrapt.
 Met de staart tussen de benen terug naar huis.
 En als de communisten in Amerika
 eindelijk de macht overnemen,
 worden ze daar ook uitgetrapt.
 Die bloedzuigers kunnen straks nergens meer heen.

ROBERT Communisten in Amerika?
Studentjes die het over arbeiders hebben.
Gasten die nooit een fabriek vanbinnen hebben gezien.
Die cocktails drinken in hun chique appartementen
met een toelage van pappie en mammie
en die fantaseren over de arbeidersstrijd.
Mensen met geld kunnen net zomin
het leven van arbeiders begrijpen,
als witte mensen kunnen snappen hoe het is om zwart te zijn.

FIDEL Je denkt te klein, Robert.

ROBERT Oh?

FIDEL Jouw strijd is een kleine strijd,
je zou je in moeten zetten voor de arbeidersrevolutie.
Niet blank en zwart is de tegenstelling, maar rijk en arm.
Dit is geen rassenstrijd, het is een klassenstrijd.
Het gaat over de triomf van de arbeiders,
van alle arbeiders, van elke kleur.
De socialistische revolutie in Amerika
zal vanzelf een einde maken aan het racisme.
Net als hier.

ROBERT Net als hier?

FIDEL Sí.

ROBERT Het is hier net Mississippi.

MABEL Rob...

FIDEL Mississippi?

ROBERT Alle commandanten hier, alle ambtenaren
op het Ministerie van Buitenlandse Zaken,
ze zijn allemaal wit. Alleen de schoonmakers niet.

FIDEL Er kan nooit een aparte opstand van zwarten zijn.
Het moet een gemeenschappelijke strijd zijn met blanke arbeiders.
Pas als dat gelukt is, lukt het de blanke overheersing af te schudden.

ROBERT Toen wij Monroe ontvluchtten,
hadden we vijfduizend gewapende witte boeren en arbeiders achter ons aan.
Ik heb niet het idee dat zij staan te popelen
een gemeenschappelijke strijd met ons aan te gaan.

FIDEL Dr. King heeft dat wel.
Die ziet in dat overeenkomsten
belangrijker dan verschillen zijn.

ROBERT Dr. King. Ja. Dr. King wel.

FIDEL Heb je al eens een Cuba Libre geproefd?
Is Cubaanse Rum met Amerikaanse Cola.
Cuba en Amerika, *viva la revolución!*

Castro gaat weg.

ROBERT *Viva la revolución.*

MABEL Moet je dat wel allemaal zeggen Robert?

ROBERT Ik ben niet bang om te zeggen wat ik denk.
Dat was ik thuis niet, dat ben ik hier niet.
Ik doe niet aan censuur.
Had ik mijn mond moeten houden?

MABEL Nee.

ROBERT Nee.

MABEL Maar John is gelukkig hier.

ROBERT Ik zou me niet te veel hechten hier, Mabel.

13. Viva la revolución.

dagdroom / vervreemdend / steenkolenspaans

ROBERT	Commandante Guevara. Buenos días.	ROBERT	Commandante Guevara. Goedendag.
CHE	Viva la revolución.	CHE	Leve de revolutie.
ROBERT	Sí, sí, viva la revolución.	ROBERT	Ja, natuurlijk, leve de revolutie.
CHE	Como estas, Roberto?	CHE	Hoe is het, Robert?
ROBERT	Todo va bien, todo va bien.	ROBERT	Alles goed, alles goed.
CHE	Bueno. ¿Qué puedo hacer por ti?	CHE	Mooi zo. Wat kan ik voor je doen?
ROBERT	Sí, bueno, me preguntaba si podíamos hacer algo más nuestra lucha...	ROBERT	Ja, goed, ik vroeg me af, of we iets méér konden doen voor onze strijd...
CHE	La revolución socialista.	CHE	De socialistische revolutie.
ROBERT	Sí, bueno, quiero decir más lucha la igualdad de derechos civiles, la lucha por los derechos para los ciudadanos negros.	ROBERT	Ja, nou, ik bedoel meer de strijd voor gelijke burgerrechten, de strijd voor rechten voor de zwarte burgers.
CHE	Ah. Negro. Lucho. Autodefensia.	CHE	Ah. Negro. Lucho. Autodefensia.
ROBERT	Sí!	ROBERT	Sí!
CHE	Me encantaría, Roberto, pero tengo que hacer aquí con una enorme burocracia.	CHE	Ik zou wel willen, Robert, maar ik heb hier te maken met een enorme bureaucratische rompslomp.
ROBERT	Pero necesito ayuda.	ROBERT	Maar ik heb hulp nodig.
CHE	Ayuda, sí, por supuesto, debemos ayudar a los Estados Unidos!	CHE	Hulp, ja, natuurlijk, we moeten de Verenigde Staten helpen!
ROBERT	Si!	ROBERT	Ja!

CHE	El liderazgo aquí pensar que tenemos más oportunidades con el Dr. King.	CHE	Het leiderschap hier denkt dat we meer kansen hebben met dominee King.
ROBERT	Dr. King.	ROBERT	Dr. King.
CHE	Si. Ellos creen que su lucha tiene una mejor pr.	CHE	Ja. Ze geloven dat zijn strijd een betere pr heeft.
ROBERT	Si.	ROBERT	Ja.
CHE	Pero yo no, Robert. Creo en su batalla! Así que vamos a armar, aquí, ahora, en este momento, y vamos a América. Vamos a empezar una revolución. Tiramos el gobierno otra vez, usted será presidente, y nos liberamos la población negro de la tiranía blanco. ¿Le gustaría eso?	CHE	Maar ik niet, Robert. Ik geloof in jouw strijd! Dus we gaan ons bewapenen, hier, nu, op dit moment, en we gaan naar Amerika. We gaan een revolutie ontketenen. We werpen de regering omver, jij wordt president, en we bevrijden de zwarte bevolking van de blanke tirannie. Lijkt je dat wat?
ROBERT	Si!	ROBERT	Ja!
CHE	A continuación, vamos!	CHE	Dan gaan we!
ROBERT	Si!	ROBERT	Ja!
CHE	Viva la revolución negro!	CHE	Leve de zwarte revolutie!
ROBERT	Viva la revolución negro!	ROBERT	Leve de zwarte revolutie!

Robert schrikt wakker.

14. Alles is politiek.

1965

- ROBERT Ik weet dat Castro de Russen nodig heeft,
maar godallemachtig, wat een types zijn dat.
- MABEL Zo erg?
- ROBERT Ik weet niet of het socialisme
nou echt vooruitkomt met de Sovjet-Unie.
Maar ze lopen d'r allemaal achteraan
en onze strijd kan ze steeds minder schelen.
- MABEL Zei Che dat?
- ROBERT Che is een dromer.
Hoe lang zitten we hier nu al?
- MABEL Vier jaar.
- ROBERT En wat zijn we ermee opgeschoten?
- MABEL We hebben ons programma.
We hebben nooit zoveel luisteraars gehad.
Negroes with Guns is een succes.
Vanuit heel Amerika krijgen we brieven.
- ROBERT We zijn uit ons eigen leven verjaagd
en worden steeds meer en meer buitenstaanders.
- MABEL Zeg dat niet.
- ROBERT We zijn niet meer overal te horen.
- MABEL Niet meer in Hanoi?
- ROBERT Niet meer aan de Westkust.
- MABEL Omdat de CIA het signaal stoort.
- ROBERT Ja. Maar dat niet alleen.
We hebben minder Watt gekregen.
Het signaal is minder sterk.
We worden steeds kleiner,
steeds onbelangrijker.
- MABEL Je hebt de *Crusader* nog,
je pamflet wordt nog verspreid,
dat is drukwerk,
daar heb je geen Watt voor nodig.
- ROBERT De drukker durft niet meer,
ze hebben hem bedreigd.
- MABEL Wie?

ROBERT Ik weet het niet. Ik ben er niet.
De CIA, de Russen, de Klan?
Ik kan er niet achteraan.
Ik ben hier te ver weg.

MABEL We zijn hier in ieder geval veilig.
Je gezin is veilig.
John is gelukkig.

ROBERT Steeds minder mensen horen ons.
We raken het contact kwijt.
Hoe kan ik het gevecht aan gaan zonder contact?

MABEL Je hoeft niet te vechten.

ROBERT Ik hoef niet te vechten?
De *White Citizens' Council* van Mississippi
heeft Medgar Evers in de rug geschoten,
en ik hoef niet te vechten?
In Birmingham zijn vier zwarte meisjes
vermoord met een bomaanslag,
en ik hoef niet te vechten?
Er zijn massale demonstraties, rellen,
politieagenten slaan op onschuldige mensen in,
sturen hun herdershonden op ze af,
en ik hoef niet te vechten?
Je klinkt net als Castro,
je moet niet vechten, je moet samenwerken.
Daarom zetten de communisten al hun kaarten in op dr. King.
Die is minder bedreigend voor ze.

MABEL Daar kan King toch niks aan doen?

ROBERT Nee. Nee. Natuurlijk niet.
Maar ik kan niks doen hier.
Ik kan niks doen vanaf hier.

MABEL Wat wil je dan?
Terug naar Amerika?
Want achter tralies kan je ook niks doen.
Wil je graag een martelaar zijn?
Want ook een martelaar is machteloos hoor.

ROBERT Ik weet het.
Ik weet het.
We kunnen naar China.

MABEL Wat?

ROBERT We zijn uitgenodigd om de viering
van de revolutie bij te wonen.

MABEL In China.

ROBERT In Bejing. Voorzitter Mao is de enige wereldleider die de bomaanslag in Birmingham openlijk heeft veroordeeld. Hij heeft ons persoonlijk uitgenodigd. Hij is onze vriend.

MABEL Vriendschap op dat niveau bestaat niet. Op dat niveau tellen alleen belangen. Politiek.

ROBERT Het persoonlijke is politiek, Mabel. Alles is politiek.

MABEL Dat zeg jij, als activist. Maar wat zeg jij als mens?

ROBERT Ik weet het niet meer.

MABEL Dat is niet erg, lieverd.

ROBERT Ik beteken steeds minder.

MABEL Je bent een symbool, Robert, van strijd, van opstand, van hoop en van emancipatie.

ROBERT Het probleem met een symbool is, is dat het een symbool is. Geen actie. Een symbool doet niks. Een symbool *is* alleen nog maar.

MABEL Is dat zo erg?

ROBERT Ik wil dat mijn zoons veilig zijn. Ik wil dat jij veilig bent. Ik wil een manier vinden om terug naar huis te komen. Ik ben moe, Mabel, misschien wil ik wel niet meer vechten. Misschien is mijn tijd voorbij. Misschien moet ik accepteren... ik weet niet wat ik moet accepteren. Ik weet het niet meer, ik ben moe, Mabel. Ik ben zo moe.

MABEL Dat is niet erg, lieverd, kom maar hier. Laat me je vastpakken. Rust maar even uit.

15.

Ego nihil.

2016

JOHN

We gingen naar China, Beijing,
niet echt de *city of swing*,
ik was een kermisattractie
veel groter veel zwarter
dan ze ooit hadden verwacht
ik had net zo goed van Mars kunnen komen,
ik bleef dromen van Havana,
de zon, de zee, de palmen, het strand,
blauwe lucht, geen smogwalmen,
geen grijze stad in een te groot vreemd land
maar ik had geen keus.

En het is curieus hoe dat gaat
na een tijdje praatte ik geen woord meer Spaans
maar ik sprak met gemak en vloeiend Chinees
zo gaat dat gewoon
ik heb er vijf jaar gewoond
en ik verrees in die vijf jaar van babyface
die kapotging van de heimwee
naar een man zonder vrees
ik ben een overlever. Ik overleef.

Niet dat mijn angst weg was
ik onderdrukte hem en pas
toen ik weer thuis was
voelde ik de spanning
die jaren onderhuids was
kloppen in mijn borstkas.

Maar toch, het leven was er acceptabel
of als ik eerlijk ben zelfs comfortabel,
de Chinezen waren gastvrij
en mijn ouders en de partij
gingen aimabel met elkaar om
zelfs met Mao Zedong.

We leefden daar als koningen
in het land van melk en honing en
er werd zelfs een speelfilm
over het leven van mijn pa gemaakt.

En al bleef hij welbespraakt
verklaringen uitbraken
over de zwarte revolutie
en spuide hij kritiek
over de Amerikaanse politiek
hij wist dat hij na vijf jaar

in Bejing niets meer te zoeken had
behalve politiek asiel
en ook dat is overschat
wanneer je thuisland je vergat
en je ziel wordt afgemat.

Hij was zo moe.

Dus het werd tijd om terug te gaan.
Naar huis toe.

In negenenzestig had hij ingeschat
dat het langzamerhand wel veilig was
terug te keren uit zijn ballingschap
het was lente en
het was de tijd van de détente
tussen de Amerikaanse president en
het Chinese establishment,
dat wil zeggen: een moment van toenadering
tussen voorzitter Mao en president Nixon,
ik geloofde er eerst niks van,
het klonk als een paradox, een oxymoron,
kapitalisten en communisten in één bed,
dat leidt tot Armageddon,
toch werden stappen naar elkaar gezet,
voor politiek heb je geen liefde nodig,
vriendschap zelfs is overbodig
een gemeenschappelijke vijand is genoeg
en zo verzoenden zich twee grootmachten
als blok tegen de Sovjet krachten,
geschiedenis kent meer krom dan recht
maar ons komt het niet slecht uit:
we mochten naar huis.

We hadden geen Amerikaans paspoort
dus we konden niet aan boord
van een vliegtuig naar Detroit
nee, we kregen Chinese papieren
en moesten met de boot, langzaam,
eerst naar Tanzania, naar Dar es Salaam.

Laat me niet doodgaan...

We gingen per vrachtschip
geen jacht, shit,
maar een verragd blik
geen zacht bed maar een hard brik,
dit was geen dagtrip,
maar drie weken nacht, shit,
gemangeld en veracht, verhit,

kotsend in m'n stinkende bed, dit
was een reis door de hel, ik

ik dacht dat ik heel wat was
en heel wat was geweest
zwart in het Zuiden,
Cubaan, Chinees,
de zoon van een revolutionair
en bereid tot militair
ingrijpen in Amerika, ja,
ik dacht mij een *modern day Shaka*
a hit of the fist of black power,
ik zag me al tussen de panters staan
Huey Newton, Louis Farrakhan
maar hier op het schip naar Dar es Salaam
dacht ik alleen, god, help mij,
laat mij niet doodgaan...

Hoe langer op zee
hoe meer ik in stukjes uiteenviel
steeds minder waard
mijn ego nihil
alsof er niks meer van mij overbleef
bang dat ik het zou begeven
ik mijn hart over zou geven
dit zou ik niet overleven
ik verbleef zwevend tussen leven en dood
geen man van de wereld, niet groots
en meeslepend, niet hoog en verheven
maar nietig, een stoffelijk, sterfelijk mens,
klein als ik ben,
weerloos tegen de oerkracht,
een stofje in het heelal,
niets meer dan visvoer in de macht
van de onmetelijke diepe Oceaan

laat me niet doodgaan,
alsjeblieft laat me niet dood gaan.

En toen ik weer kon staan
aan vaste wal kon gaan
niets meer dan een stofje heelal
een enkele hartslag tussen zon en maan
kilo's lichter maar niet meer ziek
verdween mijn paniek
ik voelde me licht, ik was een ander,
de overtocht had mij veranderd,
ik voelde mij nieuw, bevrijd, verlost
ik was een gewicht kwijt
dat op mijn schouders had getorst

het was alsof ik na jaren weer adem kon halen
bijna thuis, bijna in Amerika,
met mijn moeder en mijn vader
en ik voelde: ook mijn vader was een andere man
en ook de wereld was gekanteld
dit Amerika waarin we terugkwamen
was een ander dan het land
waarin wij de vlucht namen,
de tijd ging sneller in de jaren zestig
alsof de wereld harder draaide
meer dan tien jaar weg geweest
terug op een nieuwe aarde.

En deze nieuwe aarde vroeg van mij
een nieuwe norm, een nieuwe waarde,
een nieuw inzicht in de toekomst
want ik zag dat hoe gekweld
de zwarte mens ook was geweld
geen antwoord of oplossing was, nee,
de weg van mijn vader was niet de weg van zijn zoon.

Niet dat ik niet achter mijn pa sta,
maar ik ben geen kloon, zijn kroon
zal niet op mijn hoofd tronen, ik
geloof in het verbreken van patronen.

En ik snap de woede, ik snap de haat,
ik snap het razen van de zwarte furie,
maar tering, deze radicalisering
bouwt meer muren dan dat 'ie sloopt,
en ik had op vrede in mijn wereld gehoopt.

En voor vrede moet ik vechten.
Niet met wapens, maar met liefde,
niet met kogels, maar met god,
haat brengt destructie, het vernietigt
alles om me heen, maakt mij zelf kapot,
maar met liefde zullen zelfs
de hardste pantsers slijten op den duur,
liefde breekt met tijd
zelfs door de dikste muur.

Ik zal niet met wapens vechten,
maar met het woord en ik hoop
dat hoe meer ik word gehoord,
hoe meer de strijd van kleur tegen kleur
de strijd van liefde tegen haat wordt.
Tot zelfs de hoogste muur is ingestort.

Daarom dat ik geen soldaat, maar man van god wordt.

AMERICAN FOLK SONG –THE DRINKING GOURD

https://en.wikipedia.org/wiki/Songs_of_the_Underground_Railroad

When the sun goes back
and the first quail calls
Follow the drinking gourd
The old man is a-waitin' for
to carry you to freedom
Follow the drinking gourd

Chorus

*Follow the drinking gourd,
follow the drinking gourd
For the old man is a-waitin'
to carry you to freedom
Follow the drinking gourd*

The river bed makes a mighty fine road,
Dead trees to show you the way
And it's left foot, peg foot, traveling on
Follow the drinking gourd

The river ends between two hills
Follow the drinking gourd
There's another river on the other side
Follow the drinking gourd

I thought I heard the angels say
Follow the drinking gourd
The stars in the heavens
gonna show you the way
Follow the drinking gourd

16. Het zijn net mensen.

1979

SHERIFF

Niet om het goed te praten hoor,
maar het duurde even. Voor ik het inzag.

Want, snap je, als je met bepaalde ideeën wordt opgevoed
dan klauwen die ideeën zich vast, die gaan in je kop zitten,
en wat vast in je kop zit, dat krijg je er niet zomaar uit.

Tradities zijn hardnekkig.
Ook de verkeerde tradities.
Verandering kost tijd. Soms te veel tijd.

Ik geloof dat ik pas echt begreep dat zwarte mensen
dezelfde behoeftes, verlangens en dromen hebben als wij,
toen ik politieagent was in Monroe. In zesenzeventig was dat.

Ja ik was er laat bij.
Eerder wel dan veel anderen, ben ik bang.

Wanneer een zwarte jongen iets had uitgevreten
en wij kwamen bij zijn ouders thuis
dan zag ik dat die mensen net zo ontgaan en wanhopig waren als wij,
als wanneer een van onze kinderen iets deed
dat het daglicht niet kon verdragen.

Als je nooit met elkaar omgaat
is het makkelijk de menselijkheid van de ander te vergeten
dat wil ik maar zeggen.

Geen excuus, misschien een verklaring.

Niet dat ik écht racistisch was,
ik heb nooit een laken aangetrokken
of een kruis in brand gejaagd,
wij keken thuis neer op de Klan,
maar wij dachten ook dat zwarten gewoon anders waren,
dat ze hun plaats moesten kennen.

Toen Williams in zesenzeventig terugkwam naar Monroe
om de beschuldiging van kidnapping aan te vechten
toen was het mijn taak om hem te bewaken.

Er waren televisieploegen en demonstranten
en buiten schreeuwden ze: *Free Robert Williams!*

Ik was als de dood. Zo'n broekie was ik.
Maar meneer Williams was rustig en vriendelijk,
hij herinnerde zich mijn vader nog, hij mocht hem graag, zei hij.

De rechter sprak hem vrij.
De wereld was veranderd.

17. Vroeger was alles beter?

1976

INTERVIEWER U bent vrijgesproken, gefeliciteerd.

ROBERT Dank u.

INTERVIEWER Betekent dit dat uw vertrouwen
in de Amerikaanse rechtstaat is hersteld?

ROBERT Om te herstellen moet iets er eerst zijn.

INTERVIEWER U bedoelt?

ROBERT Ik bedoel dat we nog maar even moeten wachten
met het ontmantelen van de burgerrechtenbeweging.

INTERVIEWER Juist. Ja.
En u, u ziet eruit alsof u wel alweer gewend bent.

MABEL Gewend?

INTERVIEWER Aan het vrije Westen.
Met uw moderne jurk.
Dat is geen Chinese mode, of wel?
En u heeft uw haar ontkroesd.

MABEL Ja?

INTERVIEWER Begrijp me niet verkeerd hoor, het staat u goed,
maar er zijn, eh, medestrijders van u,
die vinden dat een Afro passender zou zijn. Gepaster.

ROBERT Volgens mij zijn wij geloofwaardig genoeg,
ik heb geen Afro nodig om mijn strijdvaardigheid te bewijzen.
Of wel?

INTERVIEWER Het moet in ieder geval fijn zijn, terug te zijn.
Om iedereen gewoon te kunnen verstaan.

MABEL Dat is fijn, ja.
Weer bij mijn familie te zijn, dat is fijn,
eindelijk het graf van mijn moeder bezoeken.
Het is fijn. Ook verwarrend. Hectisch.

INTERVIEWER Want er is veel veranderd.
Malcolm X. is vermoord, dr. King ook, president Kennedy.
De wereld lijkt gewelddadiger geworden, in uw afwezigheid.
Was het hiervoor niet beter? Overzichtelijker?

ROBERT Alle grote veranderingen gaan gepaard met moeilijkheden,
maar dat dingen moeilijk gaan
is geen reden om ze hetzelfde te laten.

INTERVIEWER Overal zijn rassenrellen geweest, is dat het waard?

ROBERT Tegen onrecht moet je vechten.

INTERVIEWER *Black Panthers* paraderen openlijk met geweren door de straten, is dat uw invloed, denkt u, u hebt *Negroes with Guns* geschreven.

ROBERT Als de staat je niet beschermt, moet je jezelf verdedigen. Dat heb ik altijd gezegd en dat blijf ik zeggen.

MABEL De *Black Panthers* organiseren ook ontbijtprogramma's voor zwarte kinderen in achterstandswijken.

INTERVIEWER Om de kinderen te indoctrineren met militante propaganda.

MABEL Om de kinderen een ontbijt te geven. Omdat de staat niet voor deze kinderen kan of wil zorgen. Waarom richt u zich op het negatieve, waarom wil u de goede dingen niet zien?

INTERVIEWER Omdat ik het moeilijk vind goede dingen te zien in rassenrellen.

ROBERT De Amerikaanse regering probeert zwarte leiders onschadelijk te maken, in de burgerrechtenbeweging te infiltreren, het verzet tegen de Vietnamoorlog te breken, wij worden in de gaten gehouden door de FBI, door de CIA, door weet ik veel wie allemaal. U kunt de schuld niet op ons schuiven. De acties van de *Black Panthers* zijn reacties op deze regering, die komen niet uit het niets.

INTERVIEWER U bent goed op de hoogte. Gaat u de draad weer oppakken? Wordt u de nieuwe leider van de radicale zwarte beweging? Kunt u in het vacuüm stappen dat achter is gelaten door de dood van King en X.?

ROBERT Ik denk eerlijk gezegd niet dat het genoeg is kistjes aan te trekken, een baret op te zetten en te roepen: "*Off the pigs, oink oink!*"

INTERVIEWER Uit u nu kritiek op de *Black Panthers*?

ROBERT Een wapen is een middel, geen alternatief. Wij waren militair getraind. Wij probeerden geweld juist te voorkomen.

INTERVIEWER Ze zeggen dat u moegestreden bent.

MABEL Wie zeggen dat?

INTERVIEWER Gedesillusioneerd, oud. Ze zeggen dat u niet meer dezelfde taal spreekt als de nieuwe generatie activisten.

ROBERT Wie zeggen dat?

INTERVIEWER De nieuwe generatie activisten.
Ze zeggen dat u te lang weg bent geweest.

MABEL We zijn lang weggeweest.
Het is alsof de wereld een fractie is gekanteld,
alsof ik me schrap moet zetten
om mijn evenwicht niet te verliezen.
Alles is hier net ietsje anders geworden.
De mode, de muziek, de films, de auto's
en ja, ook hoe de beweging praat,
de woorden zijn zelfs anders,
de lichaamstaal. Het lijkt zelfs
alsof de lucht anders ruikt.
Sterker, meer naar uitlaatgassen, asfalt.

INTERVIEWER Vroeger was alles beter?

MABEL Dat zou ik nu ook niet zeggen.

INTERVIEWER U pakt de wapens niet meer op, maar de pen.
Voortzetting van de strijd met andere middelen?

ROBERT Ik wil meehelpen de spanning tussen de volkeren
van China en Amerika te verminderen.

INTERVIEWER U gaat een boek over China schrijven,
u heeft een stipendium van de *Ford Foundation* geaccepteerd,
u hebt zelfs gesprekken met de raadgever van Kissinger.

ROBERT De FBI ziet mij als vijand van de staat,
het ministerie van Buitenlandse Zaken vraagt mij om advies.
Het is een gekke wereld hè.

INTERVIEWER Sommige oude kameraden zien dat als verraad,
uw samenwerking met de Amerikaanse regering.
U verkwaanselt uw principes voor een paar dollars.

MABEL Nu doet u mijn man te kort.

ROBERT Ik hou van Amerika.
In wezen ben ik een patriot.

INTERVIEWER U vindt alleen dat er dingen moeten veranderen.

ROBERT Liefde betekent niet dat je iets accepteert zoals het is.
Liefde betekent dat je bereid bent te vechten voor verandering.

INTERVIEWER U hoort het,
de militante schrijver van *Negroes with Guns*,
heeft het tegenwoordig liever over liefde dan over wapens.
Dank u voor dit gesprek.

RUN DMC – PROUD TO BE BLACK

[Run]

You know I'm proud to be black y'all
And that's a fact y'all
And if you try to take what's mine
I take it back y'all - it's like that

Licki-licki-licki-licki-licki-licki-licki-licki-
Listen party people here's a serious song
It's right not wrong, I should say right on
I gotta tell you somethin that you all should know
It's not a mystery it's history and here's how it go
Now Harriet Tubman, was born a slave
She was a tiny black woman, but she was brave
She was livin to be givin there's a lot that she gave
There's not a slave, in this day and age
I'm proud to be

[D.M.C.]

Black, god damn, I'm tired my man
Don't worry bout what color I am
Because I'll show you how ill, this man can act
It could never be fiction cause it is all fact
And if you get in my way, I will not turn back
I'm proud of my name, my name is Darryl Mack
I'm black and I'm proud, and I'll say it out loud
I'll share my story with the whole crowd, AUUUGHH!

[Run-D.M.C.]

You know I'm proud to be black y'all
And that's a fact y'all
And if you try to take what's mine
I take it back y'all - it's like that

[Run]

DJ Run, and I run these things
You can hear it loud and clear like when the schoolbell rings
Like Martin Luther King, I will do my thing
I'll say it in a rap cause I do not sing

[D.M.C.]

D.M.C., the man, that's causin the beef
I got a message for the world so listen up it's brief
Like Malcolm X said I won't turn the right cheek
Got the strength to go the length, if you wanna start beef
Start beef!

[Run-D.M.C.]

You know I'm proud to be black y'all
And real brave y'all
And motherfucker I could never be a slave y'all
So take that!!

[Run]

We're gonna tell ya somethin put your mind in a swirl
God bless the next baby that comes in this world
The world's full of hate discrimination and sin
People judgin other people by the color of skin
I'll attack this matter, in my own way
Man, I ain't no slave, I ain't bailin no hay
Written a deposition, in any condition
Don't get in my way cause I'm full of ambition
I'm proud to be black (and I ain't takin no crap)
I'm fresh out the pack (and I'm proud to be black)
SO TAKE THAT!!

[Run-D.M.C.]

There was a man - an inventor - who invented so well
He invented a fortune - for a man named Bell
George Washington Carver, made the peanut great
Showed any man with a mind, could create
You read about Malcolm X - in the history text
Jesse Owens broke records, Ali broke necks
What's wrong with ya man? How can you be so dumb?
LIKE DR. KING SAID, WE SHALL OVERCOME!

18. Een goed mens te zijn.

1980

ROBERT Ha, jongen, wat fijn dat je eens bij ons langs komt.
Helemaal uit het grote Detroit naar het burgerlijke Idlewild.

JOHN Het is mooi hier.

ROBERT Ja. Mooi. Rustig.
Kom je je moeder de was laten doen?

JOHN Die doe ik zelf, pap.

ROBERT Weet ik toch jongen.
Hoe gaat het in Detroit?

JOHN Het gaat goed.

ROBERT Ja ja, het gaat goed.
Ik hoor dat je je heil bij Jezus hebt gevonden?

JOHN Heeft mama dat gezegd?

ROBERT Halleluja.

JOHN Wat heeft het u opgeleverd?
Het vechten, de strijd, de wapens,
en nu zit u hier. In een bos.

ROBERT Vind je het niet mooi hier?

JOHN Ik vind het prachtig hier,
u had niet de halve wereld over hoeven vluchten
om hier terecht te komen.
Dat had makkelijker gekund.

ROBERT Wat verwijt je me.

JOHN Ik verwijt u niets.
Ik vraag het me alleen af.

ROBERT Je kan in de eerste slag nog niet voorspellen
hoe de oorlog af zal lopen.

JOHN Weer oorlog.

ROBERT Goed, ik zeg het anders.
Je kan je na de eerste meters Himalaya nog niet afvragen
of het je lukt de top te bereiken.
Maar dat betekent niet dat je moet loslaten
en je terug naar de voet van de berg moet laten glijden.

JOHN Ik snap het.

ROBERT Amen.

JOHN Ik ben bereid te klimmen, pap,
maar misschien ga ik een andere berg op.

ROBERT Je wil God dienen.

JOHN U hebt me zelf gezegd dat ik keuzes moet maken,
dat ik me nuttig moet maken.

ROBERT En jij vindt dat je je nuttig kan maken door God te dienen.

JOHN Ik denk dat ik me nuttig kan maken door goed te doen.
Door op te komen voor mensen die het minder hebben.
Onze eigen mensen. Ze te helpen, te motiveren...
ze te helpen stappen naar de toekomst te zetten,
een horizon te zien.

ROBERT En als je goed doet ben je vanzelf een goed mens
en word je na je dood beloond in de hemel.

JOHN Hahaha, nee, dat is niet wat ik bedoel.

ROBERT Waarom heb je God nodig om goed te doen?

JOHN Omdat ik zwak ben. Ik heb God nodig om me te helpen.
En om verantwoording aan af te leggen.
Ik ben niet zoals u.

ROBERT En hoe ben ik dan?

JOHN Niet zoals ik.

ROBERT Hm.

Stilte.

ROBERT Maar het gaat niet om mij, toch?
Ik snap het wel hoor. Echt.
Ik snap dat je een houvast nodig hebt, een doel.
Ik zie dat je het moeilijk vindt je draai te vinden,
dat je op zoek bent, als sinds we terug zijn, nee,
eerder, al sinds je van die boot af stapte in Dar es Salaam.

JOHN Dat heeft u gezien?

ROBERT Je bent mijn zoon.
Maar weet wel dat er uiteindelijk altijd een beslissend moment komt,
een moment in je leven waarop jij, en niemand anders,
niemand, zelfs God niet, een beslissing moet nemen,
dat jij moet bepalen wat goed is, en wat niet, wat je doet en wat je nalaat.
En dan moet jij, alleen jij, leven met de consequenties.

Stilte.

ROBERT Als je wil doen wat je zegt dat je wil doen,
dan moet je bereid zijn offers te brengen.
Dat wil ik alleen maar zeggen.

JOHN Ja.

ROBERT Ben je dat?

JOHN Ja.

Stilte.

JOHN U heeft het goed gedaan, pappa.

Stilte.

JOHN Ik ben trots op u.

19. Ondergoed.

1980

- MABEL Ik ben trots op je, jongen.
Ben je gelukkig?
- JOHN Mam.
- MABEL Heb ik je weleens verteld waar mijn naam vandaan komt?
Mijn moeder was dienstmeisje bij mevrouw Belk.
Haar dochter heette Mabel. Daarom heet ik zo.
- Ik kreeg haar jurken als Mabel ze niet meer paste.
- Soms stapte Mabel en haar moeder
onaangekondigd bij ons binnen.
Zonder te kloppen. Zonder te bellen.
En dan tilde ze, zonder een woord te zeggen, mijn jurk op.
Om te zien of ik wel schoon ondergoed droeg.
- Stilte.*
- MABEL Er zijn wel dingen veranderd, John.
Denk niet dat ik niet weet wat voor offers
jij hebt moeten brengen, toen je opgroeide.
Maar er zijn wel dingen veranderd.
- JOHN Ik heb een geweldige jeugd gehad.
Welke jongen wil nu niet zoveel avonturen beleven?
Ik heb gezwommen in de Caraïbische zee,
ben verliefd geworden op een Chinees meisje...
- MABEL Dus toch...
- JOHN Ik ben u alleen maar dankbaar.
En pappa.
- MABEL Kun je ons vergeven?
- JOHN Er valt niks te vergeven.
- MABEL Je mag best wat trotser zijn op je verhaal, John.
Op wat je allemaal doorstaan hebt. En bereikt.
- JOHN Ik hou van u, mama.
- MABEL En ik van jou, John.

20.

Let freedom ring.

2016

JOHN

Zink niet in de wanhoop weg
maar dreg naar een droom, ik zeg:
leg je niet neer bij een probleem
maar neem je lot in eigen hand
dit is het land van de vrijheid
de *home of the brave*, dus geef
nooit op, versla het systeem,
luister naar mijn woordenstroom:

ik heb een droom

ik heb een droom dat op een dag
dit land opstaat uit de nacht
en de grondwet tot praktijk maakt
en ieder mens gelijk maakt

ik heb een droom
dat zoon van slaaf en van slavenhouder
schouder aan schouder
de geschiedenis verslaan
waarin hun grootouders
tegenover elkaar bleven te staan,
en dat zij, en generaties nog daarna,
zelfs in Georgia of in Alabama,
als broeders door weten te gaan

ik heb een droom
dat zelfs de staat van Mississippi
waar het onrecht welig tiert
en onderdrukking zegeviert
een oase wordt van vrede
en van broederschap – geen kleine stap

ik heb een droom
dat mijn kinderen zullen leven in een land
waar kleur er niks toe doet
wit als gips of zwart als roet
waar je niet veroordeeld wordt
op je huid of op je bloed
maar op karakter, lef en moed

ik heb een droom
en ik geloof
dat de kloof gedicht zal worden
en het duister licht zal worden

en met dit geloof
hakken we een beeld van hoop
uit de rotsen van de twijfel

en met dit geloof
stemmen we het vals akkoord
tot een symfonie van liefde

en met dit geloof
staan we samen sterk
gaan we samen aan het werk
bidden we samen
vechten we samen
zijn we vrij
op een dag
vrij, samen

geef me een amen!

en op die dag
sta ik op
en ik zing

*let freedom ring!*²

Let freedom ring from the prodigious hilltops of New Hampshire.

Let freedom ring from the mighty mountains of New York.

Let freedom ring from the heightening Alleghenies of Pennsylvania.

Let freedom ring from the snow-capped Rockies of Colorado.

Let freedom ring from the curvaceous slopes of California.

But not only that:

Let freedom ring from Stone Mountain of Georgia.

Let freedom ring from Lookout Mountain of Tennessee.

Let freedom ring from every hill and molehill of Mississippi.

From every mountainside, let freedom ring.

And when this happens, and when we allow freedom ring, when we let it ring from every village and every hamlet, from every state and every city, we will be able to speed up that day when all of God's children, black men and white men, Jews and Gentiles, Protestants and Catholics, will be able to join hands and sing in the words of the old Negro spiritual:

Free at last! Free at last!

Thank God Almighty, we are free at last!

² Vanaf hier ga ik over naar het slot van de beroemde speech zelf.